

VENLO

Circulaire en duurzame hoofdstad

UITVOERINGSPROGRAMMA 2019-2022

PEOPLE, PLANET, PROFIT AND PLEASURE!

CONCEPTVERSIE 30 APRIL 2019

Inhoud

Voorwoord	3
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Opbouw	5
2. Waarom een uitvoeringsprogramma?	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Maatschappelijke noodzaak tot duurzaam handelen	7
2.3 Venlo heeft al goede ervaring opgedaan met duurzaam handelen	9
3. Wat is de basis van dit uitvoeringsprogramma?	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Nationaal, provinciaal en regionaal beleid	12
3.3 Venlose ambities en doelstellingen	15
4. Hoe gaan wij het uitvoeringsprogramma opstellen?	19
4.1 Inleiding	19
4.2 Uitvoeren van wettelijke verplichtingen	19
4.3 De Venlose aanpak	20
5. Het uitvoeringsprogramma	24
5.1 Inleiding	24
5.2 Programmabrede activiteiten	25
5.3 Deelprogramma Energietransitie	28
5.4 Deelprogramma Klimaatadaptatie	29
5.5 Deelprogramma Circulariteit	33
5.5.1 Gezond en actief Venlo	33
5.5.2 Leefbaar Venlo	34
5.5.3 Grenzeloos Venlo	37
5.5.4 Welvarend Venlo	39
5.5.5 Centrumstad Venlo	49
6. Organisatie, communicatie, budget en monitoring	50
6.1 Inleiding	50
6.2 Organisatie	50
6.2.1 Externe samenwerking: thematafels en adviesgroepen	50
6.2.2 De Interne organisatie: basis op orde	51
6.2.3 Dynamisch uitvoeringsprogramma	52
6.3 Communicatie	53
6.4 Budget	54
6.4.1 Algemene uitgangspunten	54
6.4.2 Budget jaarschijf 2019	56
6.5 Monitoring	57
6.6 Totaaloverzicht	58
BIJLAGE 1: Activiteitenlijst	59

Voorwoord

In Venlo denken we in kringlopen, We staan voor circulair en kennen geen verlies of afvallers, we gaan voor inclusiviteit. We streven in kringlopen naar groei, naar behoud van natuurlijke grondstoffen en naar het realiseren van een positieve impact voor mens, natuur en economie. We gaan voor ontwikkeling van talent en inzet aan collectieve groei binnen het programma vanuit de samenleving. Dat is winst voor het individu en voor de samenleving. Duurzame winst.

Venlo heeft onder andere in de bebouwde omgeving laten zien wat kan en mogelijk is. Soms betreft het voorbeelden van de gemeente, maar vaak gaat het om initiatieven die in wissel-werking met partners tot stand zijn gekomen. Er zijn daarnaast voldoende voorbeelden van initiatieven uit de samenleving waar de gemeente niet bij betrokken is (geweest). Al deze initiatieven zijn niet onopgemerkt gebleven en hebben Venlo gepositioneerd als inspirerende duurzame stad. Het voorbeeldgedrag van de gemeente Venlo heeft geleid tot navolging door andere steden en daarmee is Venlo niet meer alleen uniek. Steeds meer steden hebben inspirerende voorbeelden.

Het opstellen en vaststellen van een uitvoeringsplan is géén doel op zich. Een uitvoeringsplan is altijd gekoppeld aan een ambitie, een einddoel een stip aan de horizon, kortom een reden waarom we de beschreven activiteiten in dit plan willen gaan uitvoeren die Venlo de komende jaren verder vooruit zullen gaan brengen. Waarom vinden wij dit uitvoeringsplan zo belangrijk? En waar doen we het eigenlijk voor? Samengevat willen we dat Venlo in 2030 in Nederland en de Euregio zichzelf gepositioneerd heeft als een aantrekkelijke, innovatieve, gezonde, stabiele, economisch sterke gemeente waar bedrijven zich graag willen vestigen en burgers graag willen wonen. Wij zijn er van overtuigd dat dit mogelijk is en dat we met een hernieuwde focus op duurzaamheid en circulariteit dit daadwerkelijk kunnen bereiken. Dit uitvoeringsplan beschrijft de wijze waarop we dit willen gaan doen (hoe) en welke activiteiten daarvoor noodzakelijk zijn (wat).

In het voorliggende uitvoeringsprogramma 2019-2023, ligt voor de nabije toekomst de opgave om nadrukkelijk inspirerend te zijn voor onze samenleving en onze economie. Samen aan de slag met de transitie naar duurzaam en circulair. Daar kiezen we een Venlose aanpak in om van naast koploper in inspirerende voorbeelden voor andere overheden naar inspirator van een grootschalige Venlose beweging naar duurzaam en circulair te gaan. De opgave ligt niet zozeer alleen in unieke voorbeelden maar juist ook in het realiseren van massa. Niet afzonderlijk maar juist in verbinding met andere opgaves. Met deze bril dient dit uitvoeringsprogramma gelezen te worden. Daar horen projecten, activiteiten en initiatieven bij maar vooral een aanpak, een filosofie waarmee mensen en bedrijven mee kunnen identificeren en die inspireert om mee te doen. Dan ontstaat de noodzakelijke massa vanuit economie en samenleving. Juist dan zijn we onderscheidend en zullen we nadrukkelijk ook in benchmarken ons beter kunnen vergelijken met andere gemeenten.

Circulaire en duurzame hoofdstad Venlo 2030

In 2030 staat Venlo bekend als een stad waar innovatie plaatsvindt op het gebied van duurzaamheid en een gezonde circulaire economie. Venlo is meer dan “alleen maar duurzaam” maar combineert energievraagstukken met circulariteit en gezondheid. Daarmee zijn we uniek.

De regio is in 2030 een innovatieve kennishub op het gebied van duurzaamheid en een gezonde circulaire economie en creëert inmiddels een eigen dynamiek waar mensen, bedrijven en andere regio's op aan willen sluiten.

In de regio zijn veel bedrijven gevestigd die zich oriënteren op gezonde en circulaire producten en diensten die zorgen voor hoogwaardige banen met als gevolg dat Venlo hoogopgeleide mensen voor de regio behoudt en aantrekt. Dankzij een divers aanbod van banen is de economie van de regio robuust en minder gevoelig voor conjuncturele schommelingen. Bedrijfsleven en onderwijsinstellingen werken intensief samen om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen die zorgen voor de verankering van duurzaamheid en circulariteit binnen de agrobusiness, logistiek en de maakindustrie. Venlo trekt daardoor nieuwe opleidingen en studenten aan wat zorgt voor een diverse en dynamische bevolking die nog steeds groeit. Brightlands Campus Greenport Venlo vormt het brandpunt.

Burgers identificeren zich met duurzame en circulaire vraagstukken en investeren met behulp van kennis vanuit de gemeente, onderwijs en bedrijfsleven in hun leefomgeving en profiteren van deze investeringen. Daarnaast creëert samen met partners in de regio met haar eigen projecten en inkoopprocessen een markt voor duurzame en circulaire producten en diensten.

In Venlo wonen en werken mensen steeds vaker in gezonde gebouwen en volg je onderwijs in een gebouw dat goede prestaties stimuleert. Gebouwen zijn daarnaast steeds meer circulair en wekken energie op. Circulair en duurzaam in Venlo benadrukt de positieve impact die duurzaamheid en circulariteit heeft. Met de “Pleasure” component toegevoegd aan de P's kiest Venlo voor een onderscheidende aanpak waarop perspectief geboden wordt om vooral mee te doen.

Venlo staat bekend voor quality of life wat betekent dat de leefomgeving gezond, aantrekkelijk en biodivers is. Tegelijkertijd zorgen gebouwen en onze leefomgeving er voor dat hittestress en wateroverlast beperkt worden. Je ziet dat ook als je in Venlo bent: de stad straalt uit dat het hier goed leven is.

Venlo staat in 2030 voor kwaliteit. Kwaliteit in wonen, werken en onderwijs. Venlo gaat verder dan de standaard en is daarmee onderscheidend. We verdienen in Venlo geld dankzij investeringen in duurzaamheid en een gezonde circulaire economie waar iedereen van profiteert. Als men aan Venlo denkt denk men in 2030 aan quality of life Venlo is daarmee een “merk” geworden waar mensen trots op zijn, waar mensen bij willen horen en plezier hebben in het doen van de goede dingen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 14 maart 2018 heeft de gemeenteraad van Venlo het 'Ambitiedocument Venlo Circulair 2018-2030' vastgesteld. In een motie heeft de raad aan het college gevraagd een concreet uitvoeringsprogramma aan de raad voor te leggen. In het coalitieakkoord 'Samen Venlo Veranderen' heeft de huidige coalitie duurzaamheid als speerpunt aangewezen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het beleidsthema 'circulair & duurzaam' is 'gepromoveerd' naar een eigen programmatische omgeving, het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad'.

Het college wil het belang van bovenstaande thema delen met haar burgers en andere spelers in het veld. Daar zal in 2019 de strategische focus op gericht zijn. In operationele zin dient er in 2019 al uitvoering gegeven te worden aan het Klimaatakkoord en de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie. Bij het opstellen van het Ambitiedocument Venlo Circulair 2018-2030 was de omvang en impact van taken voor de gemeente vanuit de Klimaatwet en het Klimaatakkoord nog niet in beeld. Inmiddels is duidelijk dat - hoewel bij het schrijven van dit uitvoeringsprogramma het definitieve Klimaatakkoord nog in de maak is - de taakomvang bij gemeenten fors is toegenomen en nog verder gaat toenemen. Dit heeft voornamelijk te maken met de energieopgave die alle delen van de gemeente intern en extern zal gaan raken. Kortom: in 2019, en de daaropvolgende jaren, worden zowel vanuit de gemeentelijke ambities als de door hogere overheden opgelegde gemeentelijke verplichtingen vanuit met name het Klimaatakkoord en de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie grote inspanningen gevergd van de gemeente en haar partners.

Om voorgaande focus en opgaven te kunnen realiseren binnen de ambities van dit college is dit uitvoeringsprogramma opgesteld. Het college de uitgangspunten van het ambitiedocument, de motie, het coalitieakkoord en het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad' geactualiseerd en uitgewerkt in de voorliggende uitvoeringprogramma met een concrete eigen Venlose aanpak en activiteiten.

1.2 Opbouw

Dit document is primair geschreven voor de gemeenteraad.

In hoofdstuk twee gaan we in op de vraag: '[Waarom stellen wij een uitvoeringsprogramma duurzaamheid op?](#)'. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de (inter)nationale en maatschappelijke urgentie van handelen en een stukje Venlose historie op het gebied van duurzaamheid. Zowel de bovenlokale als lokale aanleiding van dit uitvoeringsprogramma komen dus uitgebreider aan bod dan in deze inleiding (paragraaf 1.1).

De vraag: 'Wat vormt de bovenregionale en lokale basis van dit uitvoeringsprogramma?', komt in het derde hoofdstuk aan bod. In dit hoofdstuk wordt zowel ingegaan op het nationale, provinciale en regionale beleid als op de (vastgestelde) Venlose ambitie en doelstellingen. Dit hoofdstuk heeft dus een kaderstellend karakter.

In hoofdstuk vier beantwoorden wij de vraag: 'Hoe gaan wij het uitvoeringsprogramma opstellen?'. In dit hoofdstuk wordt enerzijds ingegaan op de verplichte aanpak van het wettelijke deel van de opgave en anderzijds op de deels beproefde en deel vernieuwde Venlose aanpak. Dit hoofdstuk beschrijft dus het proces dat is en wordt doorlopen.

In het vijfde hoofdstuk staat de vraag: 'Wat gaan wij doen?'. Dit hoofdstuk bevat concrete activiteiten. Dit hoofdstuk bevat dus het uitvoeringsplan.

In het afsluitende zesde hoofdstuk wordt tot slot ingezoomd op de meer organisatorische, communicatieve en financiële aspecten van het uitvoeringsprogramma en op het monitoren van de resultaten.

De tekst in de hoofdstukken worden geïllustreerd met voorbeelden (kaders) en figuren.

Hans Goverde (Kraaijvanger Architects): 'De realisatie van stadskantoor Venlo betekent de start van een nieuwe realiteit'

Koen Kemps (directeur basisschool De Zuidstroom): Wij betrekken leerlingen, ouders, buurtbewoners, de wijk en andere onderwijspartners bij ons C2C-schoolgebouw. het gebouw als leermiddel!

2. Waarom een uitvoeringsprogramma?

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag: 'Waarom stellen wij een uitvoeringsprogramma duurzaamheid op?'. Eerst gaan wij in paragraaf 2.2 in op de urgentie van handelen. Vervolgens wordt in paragraaf 2.3 beschreven waarom het logisch is dat Venlo de urgentie hiervan inziet. Een korte historische schets toont aan dat duurzaam handelen in het DNA van Venlo zit.

2.2 Maatschappelijke noodzaak tot duurzaam handelen

Mondiaal en politiek relevant

Het vraagstuk 'Klimaatverandering' is mondiaal en politiek relevant. De onderwerpen staan (inter)nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal hoog op de agenda en zijn frequent onderwerp van het politieke debat, waarbij de samenleving en bedrijven bijzondere interesse hebben in de uitkomst van het debat. Discussies gaan vooral over financiële betaalbaarheid en onzekerheid over of we kunnen blijven doen wat we doen. De campagnes voorafgaand aan de provinciale staten verkiezingen en de uitslag van deze verkiezingen vormen een bevestiging hiervan.

Bekend en ingrijpend

Iedereen voelt dat er iets moet gebeuren. 70% van de Nederlanders maken zich ernstige zorgen over de opwarming van de aarde¹. Jongeren spijbelen massaal om in Den Haag hun ongerustheid en ongeduld te tonen. Het mondiale karakter van het vraagstuk maakt de lokale schaal van handelen en daarmee het effect op het totaal relatief klein. Daar staat tegenover dat investeringen en maatregelen grote impact hebben op de levenssfeer van burgers. Het gaat immers over wezenlijke condities van leven zoals voedsel, huisvesting, mobiliteit, etc.

Complex en onzeker

Energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit zijn complexe onderwerpen en lastig te doorgronden voor de massa. Ze vertonen veel samenhang en de noodzaak van vernieuwende oplossingen is hoog. Nieuwe innovatieve oplossingen moeten zich nog bewijzen en de techniek staat niet stil. Verkeerde keuzes kunnen de samenleving tot stilstand brengen. Energie vraagt om continuïteit en betrouwbaarheid en wateroverlast kan vitale infrastructuur stilleggen. Gebrek aan grondstoffen kan vergaande economische en sociale effecten met zich mee brengen. Onvoldoende draagvlak voor maatregelen kan onrust in samenleving versterken of onnodige (economische) schade teweegbrengen. Door de complexiteit en grote onzekerheden is er vaak sprake van uitstel van handelen terwijl de opgave vraagt om handelen op korte termijn.

¹ Bron: IPSOS

Diffuse en tegenstrijdige boodschappen

Wanneer moet je instappen vragen burgers zich af? Adviezen zijn soms tegenstrijdig en betrouwbare onafhankelijke adviezen worden veelal gemist. Te forse maatregelen kunnen rekenen op weerstand, zeker wanneer niet iedereen beschikt over de middelen om de noodzakelijke investeringen te kunnen doen. Als de communicatie boodschap eenzijdig bestaat uit doemscenario's en oplossing vooral bestaat uit consuminderen dan is de oplossing vooral ver weg.

Dus Wat Gaan Wij Doen?

We leven in een alledaagse waanzin...

Een ons-kijkt-ons beschaving waarin men altijd iets van elkaar vindt. Steeds vaker denk ik over m'n nalatenschap en voel ik dadendrang, wil ik aan de slag met dat sluimerende gevoel dat er iets niet klopt. Dat ik wel wakker word, maar ik schiet niet op.

Kijk, dat de aarde opwarmt, snap ik inmiddels...

maar actie ondernemen, vind ik f*cking ingewikkeld.

Ik weet nog niet hóe en ik heb liever dat het me niet te veel moeite kost, maar dat geef ik niet toe.

Duurzaamheid is zo'n containerbegrip.

Iedereen weet wel wat 't is, maar niemand heeft enige grip.

Waar gaat het nou over? Niet over hopen dat 't overwaait of zo'n vaart niet zal lopen.

Struisvogelpolitiek verliest volgens de laatste peiling.

Wij zijn nú hier. Dus wat gaan wij doen?

Welke acties onderneem ik zodat 't structureel verbetert.

Even los van korter douchen of geen gehaktballen meer eten.

Het heeft betrekking op mijn hele levensstijl vandaag. De auto die ik rijd, het eten dat ik maak, de kleding die ik draag.

Wat ben ik bereid te laten en welke offers breng ik? Of blijft het bij dromen?

Om dat te kunnen bepalen, schrijf ik erover. Als jij handelt vanuit jouw expertise is dat de beste methode. Zo slaan wij de handen ineen om zo de impact te vergroten. Dus wat gaan wij doen?

Bron: Sticks (youtube)

“Dus wat gaan wij doen?”, is de vraag die we in beantwoorden in het voorliggende uitvoeringsprogramma (hoofdstuk 5). Uiteraard komt ook de vraag “Hoe gaan wij dat doen?” aan bod (hoofdstuk 4).

2.3 Venlo heeft al goede ervaring opgedaan met duurzaam handelen

C2C-filosofie

De klimaatverandering heeft de wereld wakker geschud. Voor Venlo geldt dat dit inmiddels meer dan 10 jaar geleden is gebeurd, dankzij een uitzending van VPRO Tegenlicht. Diverse partners in de regio Venlo omarmden in 2009 de C2C-filosofie (zie kader 'Venlo Manifest'). De belangrijkste reden hiervoor is dat C2C niet gericht is op het minder slecht doen, zelfs niet op het beter doen, maar op het goed doen. Duurzaamheid is niet per definitie gezond, in tegenstelling tot C2C. Vanuit de C2C filosofie kiezen wij voor energiebesparing bij huizen, scholen, kantoren en bedrijven die niet leidt tot een ongezonde binnenklimaat; bijvoorbeeld door gebruik te maken van goede natuurlijke ventilatie. Daarnaast gebruiken wij bij (ver) nieuwbouw uitsluitende gezonde materialen. Een goed voorbeeld van voorgaande is het stadskantoor.

Dat wij gezondheid centraal stellen, wil niet zeggen dat wij geen oog hebben voor de betaalbaarheid. In tegendeel. Wij, en met ons veel ondernemers in de regio Venlo, beschouwen C2C (maar ook Blue Economy, Circulariteit, etc) als een vernieuwend economisch concept. Aan de investeringen liggen concrete businessmodellen ten grondslag.

Venlo Manifest

In 2009 ondertekenden de Kamer van Koophandel, Provincie Limburg, gemeenten Genneep, Helden, Horst aan de Maas, Venlo en Venray, bedrijven en onderwijsinstellingen het Venlo Manifest, met daarin het volgende een (economisch) streefbeeld: Noord-Limburg is een C2C-regio die:

- een community kent van bedrijven die de C2C-uitgangspunten hanteert;
- C2C toepast in beeldbepalende projecten en gebouwen;
- de kennisinfrastructuur een extra C2C-dimense geeft, van basisonderwijs tot universiteit;
- een C2C-kennishub met campus bouwt en de grondleggers aan de regio bindt.

Bron: Regio Venlo; C2C in Venlo

Venlose principes en instrumentarium

In (de regio) Venlo is de C2C-filosofie vertaald in de zogenaamde Venlo Principes. Deze - in het Venlo Manifest opgenomen - principes hebben een positieve insteek en luiden:

1. Blijf innoveren
2. Verbind plaats en context
3. Beheer en waardeer voedsel
4. Geniet van mobiliteit
5. Geniet van de zon
6. Creëer schone lucht, water en bodem
7. Ontwerp met oog voor toekomstige generaties

De Venlo Principes zijn tot nu toe vooral toegepast in het ruimtelijk-economische domein.

Ambitieweb Venlo Principes

Om de Venlo Principes te concretiseren en te verankeren in projecten en processen is het instrument ontwikkeld. Hierin worden drie inspanningsniveaus onderscheiden. Bij elk project of proces wordt in de beginfase het inspanningsniveau op elk Venlo Principe bepaald, en worden doelstellingen geformuleerd die worden meegenomen bij het realiseren van de opdracht. Het instrument is niet alleen geschikt om de technische specificaties te bepalen, maar ook voor de communicatie tussen alle betrokkenen. Het instrument is bijvoorbeeld met succes ingezet bij de realisatie van de bekroonde rotonde van de toekomst in Steyl². Het instrument is inmiddels ook gebruikt bij overleggen tussen de gemeente, woningcorporaties, waterschap en private partijen.

Venlose voorbeeldfunctie

De Venlose aanpak en voorbeelden zijn uniek in binnen- en buitenland en inspireren anderen en hebben Venlo al diverse prijzen opgeleverd³. De gebiedsontwikkeling Greenport Venlo wordt binnen Nederland vaak aangehaald als een goed voorbeeld van duurzame gebiedsontwikkeling. Maar internationaal is vooral het Stadskantoor heel bekend. Venlo beschikt echter op het gebied van de gebouwde omgeving over (steeds) meer wapenfeiten, zoals: gemeentelijk vastgoed Hulsterweg, Kindcentrum De Zuidstroom, Sportzaal Venlo Oud Zuid, Renovatie sportcomplex Egerbos, Greenport Bikeway en C2C Rotonde. Maar ook op het gebied van mobiliteit neemt het aantal voorbeelden toe. Gedacht kan worden aan leerlingenvervoer op biogas, de elektrische stadsbussen, de elektrische deelauto's van de gemeente (Up's en Mobie).

In navolging van de gemeente investeren ook steeds meer private partijen in Venlo in duurzame gebouwen. De gemeente Venlo heeft daarbij vooral een inspirerende en faciliterende rol. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwbouw van Holland Casino Venlo, Van der Valk hotel Venlo en Hoofdkantoor Océ Canon en het bouwproject PURAVERDE in 't Ven.

Maar ook andere, vooral Duitse gemeenten in de euregio rijn maas noord, gebruiken het stadskantoor van Venlo als voorbeeld voor hun (ver)nieuwbouwplannen van gemeentelijk vastgoed. Dit geldt bijvoorbeeld voor de gemeenten en regio's Nettetal, Krefeld, Mönchen-gladbach, Viersen en Düsseldorf. De gemeente Venlo heeft daarbij, samen met het C2C Expolab, behalve een inspirerende ook een adviserende rol.

De kracht van de Venlose aanpak is dat wij duurzaamheid niet als een kostenpost beschouwen.

² Deze rotonde heeft als eerste verkeersproject in Limburg de nationale titel Green Deal GWW 2.0 gekregen en veel aandacht in de media.

³ Voor Venlose voorbeelden zie www.c2cvenlo.nl, www.c2cexpolab.eu en www.c2c-centre.com.

**Harry Loozen (Voormalig
Directeur Kamer van
Koophandel Limburg en C2C
aanjager van het eerste uur):**

'Wederom een C2C project in Venlo! Gemeentehuis, school, sporthal, woningen etc. ... en nu ook nog een casino.'

**Ruud van Heugten (directeur
Ontwikkelbedrijf Greenport
Venlo):** 'De bedrijven die bij ons grond kopen stimuleren wij om C2C te denken'

3. Wat vormt de basis van dit uitvoeringsprogramma?

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag: 'Wat vormt de basis van dit uitvoeringsprogramma?'. Eerst gaan wij in paragraaf 3.2 in op de nationale en provinciale beleid waar wij als (regio) Venlo mee worden geconfronteerd. Voor meer en actuele informatie wordt verwezen naar de in de tekst opgenomen links. Vervolgens wordt in paragraaf 3.3 onze eigen ambities en doelstellingen beschreven.

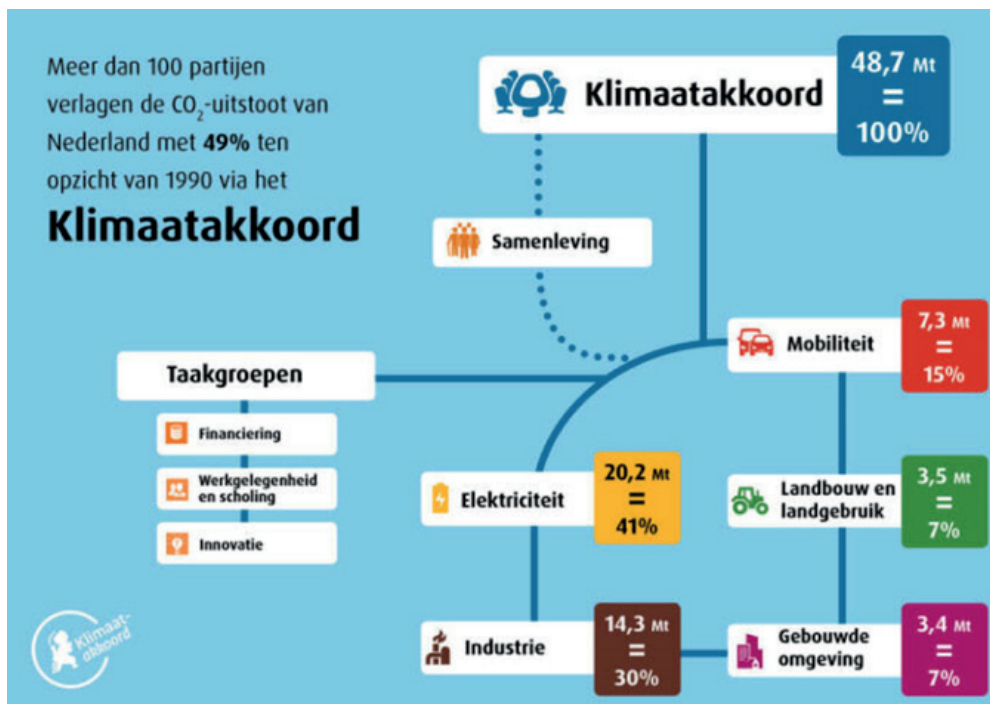
3.2 Nationaal, provinciaal en regionaal beleid

Van Klimaatakkoord van Parijs naar Nationaal klimaatakkoord

In 2015 besloten 192 landen om de opwarming van de aarde te beperken. Dat is het bekende Klimaatakkoord van Parijs. De Europese Unie, en daarmee Nederland, tekende dat akkoord ook. Nederland heeft besloten om de nationale klimaatdoelen op te nemen in een nationaal Klimaatakkoord (www.klimaatakkoord.nl). Het centrale doel van het dit Klimaatakkoord is het terugdringen van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% ten opzichte van 1990.

Om te komen tot een breed gedragen Klimaatakkoord heeft de Nederlandse regering er voor gekozen om heel veel organisaties en bedrijven te betrekken bij het tot stand komen van het 'Ontwerp van het Klimaatakkoord.' Er zijn vijf sectorale klimaattafels opgericht (zie onderstaand figuur), met daarboven een Klimaatberaad. Deelnemers aan de tafels zijn overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen.

Van de sectorale tafels wordt verwacht dat zij afspraken voor de eigen sector maken om bovenstaande doelstelling te bereiken. Daarnaast moeten zij ook ingaan op thema's die voor alle sectoren van belang zijn, zoals innovatie, arbeidsmarkt en scholing, financiering en ruimtelijke inpassing. Om hen daarbij te ondersteunen zijn ook drie taakgroepen opgericht met experts op deze onderwerpen.

Voor gemeenten ligt de focus primair op de klimaattafels Gebouwde omgeving en Elektriciteit. Zo moeten zij een Regionale Energiestrategie (RES) en een Transitievisie Warmte (TvW) opstellen (zie paragraaf 4.2).

In een RES-regio moeten overheden met maatschappelijke partners, netbeheerders, het bedrijfsleven en waar mogelijk bewoners, regionaal gedragen keuzes uitwerken. Dit moeten zij doen voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur. Opgaven van de andere klimaattafels kunnen, waar wenselijk, worden meegenomen in de RES. Het is de verantwoordelijkheid van de regionale RES-stuurgroep om de specifieke sectordoelstellingen in te brengen in het RES-traject. Tot slot is de RES een product waarin staat beschreven welke strategie de RES-regio hanteert om lokale/regionale energiedoelstellingen te bepalen en te behalen (www.regionale-energiestrategie.nl).

Gemeenten zijn daarnaast ook verplicht een Transitievisie Warmte (TvE) op te stellen. In tegenstelling tot de RES hoeft deze niet in 2019 maar in 2021 te worden opgeleverd.

Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben als gezamenlijke ambitie vastgelegd dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht en bij (her)ontwikkelingen geen extra risico op schade en slachtoffers ontstaat voor zover dat redelijkerwijs haalbaar is (www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma/deltabeslissingen/delta-beslissing-ruimtelijke-adaptatie).

Uiterlijk in 2020 moet klimaatbestendig en waterrobuust inrichten onderdeel uitmaken van het beleid en handelen van deze partijen, door bij hun regionale en lokale ruimtelijke afwegingen de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid van het eigen plangebied te analyseren, de resultaten van deze analyse te vertalen in een gedragen ambitie en een adaptatiestrategie met concrete doelen en de beleidsmatige en juridische doorwerking van deze ambitie te borgen voor uitvoering.

Rijksprogramma Nederland Circulair en Grondstoffenakkoord

Met het Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050 heeft het kabinet in september 2016 de inzet van de Rijksoverheid gepresenteerd (www.circulair-economienederland.nl). Vervolgens is deze ambitie, een volledig circulaire economie in 2050, in januari 2017 breder onderschreven in het Grondstoffenakkoord door bedrijven, vakbonden, overheden, natuur- en milieuorganisaties, kennisinstellingen, financiële instellingen en vele andere maatschappelijke organisaties. Samen werken deze organisaties met de nationale overheid aan de uitwerking van het Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050 en het Grondstoffenakkoord in vijf transitieagenda's voor Biomassa & Voedsel, Kunststoffen, Maakindustrie, Bouw en Consumptie goederen. Een aantal van deze transitieagenda's zijn ook van groot belang voor het bedrijfsleven in (de regio) Venlo. Diverse gemeenten hebben het Grondstoffenakkoord onderschreven en zijn betrokken bij voor hen relevante transitieagenda's. Dit geldt niet voor Venlo⁴.

Limburgse Energie en Klimaat Transitie (LEKTA)

Het college van Gedeputeerde Staten heeft eind 2018 de LEKTA nota vastgesteld. In deze sonderende nota staat de actieve koers van de Provincie ten aanzien van de energietransitie en klimaatverandering. In deze nota wordt tevens ingegaan op de ontwikkeling van toekomstige kaders betreffende o.a. de diverse energietechnieken, het traject van de Regionale Energie Strategieën (RES), profijtbeginsel en de provinciale rollen.

De contouren voor wat er de komende jaren op het gebied van energie, klimaat en duurzaamheid gaat gebeuren geven houvast voor een CO2-neutrale provincie in 2050. Daarmee sluit Limburg aan bij de landelijke doelstelling: energiegebruik reduceren, duurzaam energie produceren en innoveren op het gebied van duurzaamheid en energie. De beschikbaarheid van duurzame energie wordt een randvoorwaarde voor de ontwikkeling van Limburg. Het wordt de motor onder een samenleving die is geënt op een circulaire economie, waarin afval nauwelijks nog voorkomt.

Circulair bouwen (als onderdeel van circulaire economie) zal een belangrijke thema worden voor het nieuwe provinciaal bestuur (2019-2023) en naar alle waarschijnlijkheid ook een onderwerp worden in de op te stellen RES-sen (zie paragraaf 4.2). Onder het begrip circulair bouwen wordt verstaan: het sluiten van materiaal- en grondstofkringlopen binnen zowel de sloop- renovatie- en nieuwbouwfase als de infrasector in de bebouwde omgeving. De Provincie is met alle gemeenten in overleg over de RES, participeert in de voorbereiding en uitvoering ervan en levert vanuit provinciaal beleid inhoudelijke bijdragen.

Regionale Energievisie Noord-Limburg 2018-2030

In december 2018 heeft de gemeenteraad van Venlo de “Regionale Energievisie Noord-Limburg vastgesteld”. Dit is een van de regionale POL-uitwerkingen in de regio Noord-Limburg. Inmiddels is het opstellen van de RES in volle gang en zijn doelen uit deze energievisie niet meer actueel. Immers, de RES geeft een invulling aan de nationale energieopgave, vertaalt naar de regio. Een aantal uitgangspunten uit de visie zijn bruikbaar voor de RES en daarmee levert de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg een bijdrage aan de basis van de RES.

3.3 De Venlose ambities en doelstellingen

Strategische visie en ambitiedocument

In de Strategische Visie 2030 van de gemeente Venlo uit 2010 zijn de ambities op het gebied van duurzaamheid vastgelegd. Deze ambities en bijbehorende doelstellingen zijn nader uitgewerkt en geactualiseerd in het ambitiedocument Venlo Circulair 2018-2030 dat de gemeenteraad op 14 maart 2018 heeft vastgesteld. In dit ambitiedocument is een accent gelegd op twee belangrijke strategische doelstellingen in de Stadsvisie 2030, namelijk op quality of life en economische structuurversterking vanuit de volgende onderliggende doelen:

1. We realiseren een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving, waarin mensen aangenaam kunnen wonen, werken en recreëren.
2. We realiseren een innovatieve en concurrerende regionale economie waarbij circulaire principes met C2C als specifieke (expertise)kern leidend zijn.
3. We worden een onderscheidende stad waarbij ‘Venlo circulaire hotspot’ werkt als een magneet voor ons imago en aantrekkingskracht.

⁴ Venlo heeft wel deelgenomen aan de Citydeal Circulaire Stad (www.agendastad.nl/citydeal/circulaire-stad en www.circulairestad.nl) en is deelnemer van de G40 themagroep duurzaamheid.

Raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad'

Het beleidsthema 'circulair & duurzaam' is, via een begrotingswijziging in december 2018, 'gepromoveerd' naar een eigen programmatische omgeving, het programma 'Circulaire en duurzame hoofdstad'. De strategische hoofddoelstelling van dit programma is het bereiken van bewustwording en draagvlak voor samenwerking met de samenleving bij actieve verduurzaming en adaptatie van onze (regio) gemeente(n), opdat de nationale en (boven)-lokale klimaatambities worden verwezenlijkt.

Het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad' bestaat uit de volgende drie programmalijnen voor de komende vier jaar:

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Circulariteit

Dit raadsprogramma heeft een directe relatie met alle andere raadsprogramma's. Duurzaamheid en verduurzaming vormen namelijk een rode draad door al deze programma's. Evenals het raadsprogramma 'Grenzeloos Venlo' vormt het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad' een 'sateprikker' door de andere vier raadsprogramma's.

Het voorliggende uitvoeringsprogramma vormt o.a. de nadere uitwerking van het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad'.

Coalitieakkoord en ambities van dit college

De huidige coalitie heeft duurzaamheid als speerpunt aangewezen in het coalitieakkoord 'Samen Venlo Veranderen'.

Het college wenst, los van doelstellingen die op basis van landelijke akkoorden zijn geformuleerd, vanuit de eigen Venlose overtuiging deze collegeperiode belangrijke stappen te zetten. Voor dit college is 'duurzaamheid', net als de term 'leefbaarheid', een verzamelnaam voor veel onderwerpen, die alle bijdragen aan een betere en schonere wereld. Na jarenlang plannen maken acht het college het nu tijd om te gaan realiseren. Duurzaamheidsprojecten kunnen alleen slagen als er draagvlak is onder de bevolking. Dit vraagt van de overheid een lange adem en investeringen in de wijken en buurten. Dit college wil actief (samen)werken aan dit draagvlak en uitvoering van concrete activiteiten..

Thema's die in het coalitieakkoord zijn benoemd:

- Herkenbaar adviespunt voor inwoners en bedrijven
- Duurzame (woning)bouw- en vernieuwbouwprojecten
- Gezamenlijke lokale energieopwekking
- Duurzame economie
- Duurzame mobiliteit
- Duurzame distributie in wijken en stadscentra
- Duurzame voedselproductie
- Optimaliseren van afvalscheiding

Deze thema's krijgen hun uitwerking in het uitvoeringsplan, waarvan in 2019 thema's in uitvoering zijn, voorbereid worden of onderdeel uitmaken van een omvangrijker project of activiteit.

Het college wil zoveel mogelijk verbindingen tussen deze thema's aanbrengen. Ook wil het college deze thema's verbinden met bestaande dossiers zoals de samenlevingsagenda, verduurzaming maatschappelijk vastgoed, revitalisering industrieterreinen, beheer en onderhoud onderwijshuisvesting en grootschalige renovatie van woningbezit (door corporaties). Het doel van het gezamenlijk met partners inrichten van een breed voorlichtings- en adviespunt heeft daarbij een meerledig doel. Gedacht kan worden aan het behalen van winst in gezamenlijke, grootschalige circulaire inkoop in combinatie met bredere en vooral integrale inzet van professionele partners voor het vergroten van de bewustwording en het ontzorgen van burgers en bedrijven.

Het college wil nadrukkelijk gezamenlijk optrekken in het realiseren van ambities. Op basis van de gesprekken met portefeuillehouders is de verbinding met thema's nog beter in beeld en is de integrale aanpak nog verder versterkt. Onder andere komt dit tot uitdrukking bij het thema positieve gezondheid waarin zowel in Venlo als ook regionaal kansen liggen om vanuit duurzaamheid een versterking aan te brengen in de ambitie. Dat past geheel in het uitgangspunt dat in de aanpak duurzaamheid vooral als kansenkaart door het college wordt beschouwd en vanuit een positieve benaderwijze vooral medewerking wordt verkregen van partners en samenleving. Dat geldt ook voor de verbinding met economie en de verbinding met het sociaal beleid om uiteindelijk iedereen mee te laten delen van de positieve effecten van investeringen in duurzaamheid en circulariteit.

Het college geeft daarbij aan dit wel te willen realiseren onder een solide financieel kader en organisatorisch verantwoorde condities. Dit is ook noodzakelijk om het draagvlak voor duurzaamheid in de samenleving niet te verspelen en juist te versterken. Daarbij passen gedegen onderbouwingen en afwegingen zoals solide businesscases en een goede prioriteitenstelling vanuit ambtelijke capaciteit

ZKH Prins Carlos de Bourbon de Parme: 'Venlo inspireert, enthousiasmeert en neemt bedrijven mee in hun avontuur'

Han van der Eijk (Directeur Van Der Valk Venlo): "C2C maakt een beter hotel van je, het verhoogt het comfort voor je gasten en je ecologische footprint wordt minder"

4. Hoe gaan wij het uitvoeringsprogramma opstellen?

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag: 'Hoe gaan wij het uitvoeringsprogramma opstellen?'. Eerst gaan wij in paragraaf 4.2 in op de nationale, provinciale en regionale richtlijnen waar wij als (regio) Venlo aan moeten voldoen. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 onze eigen Venlose aanpak beschreven.

4.2 Uitvoeren van wettelijke verplichtingen

Opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) en Transitievisie Warmte (TvW)

Het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES), met een horizon van 2030 en een doorkijk naar 2050, betreft een wettelijke verplichting. Het doel van de RES is een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking, warmte(rest)bronnen en bijbe-horende infrastructuur (zie paragraaf 3.2).

De regio Noord- en Midden Limburg ziet voor haar zelf een belangrijke rol in het terugdringen van de CO₂ uitstoot in de regio. Hiermee sluit de regio aan bij de nationale afspraken uit het klimaatakkoord. Waarin regio's de opdracht krijgen om een RES uit te werken waarin zichtbaar wordt gemaakt hoe de regio 49% CO₂ besparing behaalt in 2030. De gemeente Venlo neemt een bestuurlijke en ambtelijke rol bij het opstellen van de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg en een uitvoeringsprogramma. De focus van de RES ligt op de elektriciteitsopgave (zon- en wind op land) en op de gebouwde omgeving (het warmte vraagstuk op regionale schaal). Daarbij staat centraal dat het een gedragen product moet zijn door stakeholders uit de regio. De Regionale Energievisie Noord-Limburg 2018-2030 en de Limburgse Energie en Klimaat Transitie (LEKTA) spelen hierbij uiteraard een belangrijke rol (zie paragraaf 3.2).

De gemeente Venlo gaat ook een Transitievisie Warmte (TvE) op te stellen. In tegenstelling tot de RES hoeft deze niet in 2020 maar in 2021 te worden opgeleverd. Echter, de nauwe samenhang tussen RES en TvE noopt tot nagenoeg gelijktijdige trajecten. Immers, de keuzes die gemaakt worden in duurzame energieopwekking (warmte en elektriciteit) zijn bepalend voor de aanpak van wijken. Dus welke warmtekeuze per wijk (maatschappelijk, financieel en technisch) het meest passend is. Dit kan uitsluitend indien er met alle betrokkenen op wijkniveau uitvoerig (risico)dialogen gevoerd worden.

Klimaatstresstest, risicodialogen en maatregelenprogramma

Uitvoering van een klimaatstresstest is een wettelijke verplichting op grond van het Deltaplan ruimtelijke adaptatie (zie paragraaf 3.2). Daarnaast is afgesproken dat gemeenten in 2020 klimaatbestendig moeten handelen en in 2050 (zo goed mogelijk) klimaatbestendig moeten zijn. "Venlo moet klimaatbestendig worden" is één van de beleidslijnen binnen de Agenda Groen & Water van de gemeente Venlo. Als stad van de toekomst wil Venlo klimaatbestendig worden om hevige piekbuien en toenemende hitte en droogte het hoofd te kunnen bieden.

Een klimaatbestendige stad is noodzaak voor een aantrekkelijke stad. Het klimaat verandert en wordt extremer. Het gaat heviger en langduriger regenen, terwijl we ook meer hittegolven en langere periodes van droogte gaan krijgen. Een beter klimaat begint bij jezelf en dat begint met bewustwording en voorlichting. Als eerste stap in de voorbereiding op de klimaatverandering is daarom met een regionale klimaatatlas (<https://wpm.klimaatatlas.net/>) globaal inzichtelijk gemaakt wat de kwetsbaarheden en knelpunten zijn voor de thema's wateroverlast, hittestress en droogte. Zo maken we een ieder bewust van de impact van klimaatveranderingen.

Juist omdat we dit niet allemaal in de openbare ruimte op kunnen vangen en gezamenlijk moeten veranderen om dit probleem aan te kunnen, helpen we partners en inwoners om klimaatproof te worden. Als gemeente geven wij het goede voorbeeld door het doorvoeren van klimaatadaptief bouwen, inrichten en beheren bij nieuwbouw, herstructurering, renovaties en herinrichting van openbare ruimte.

Alhoewel de klimaatatlas nu nog geen concrete oplossingen en maatregelen biedt is er nu wel een tool waarmee het gesprek over het veranderende klimaat gevoerd kan worden met inwoners en stakeholders op zowel lokaal als regionaal niveau. Er is een verdiepingsslag per gemeente, per gebied nodig. De regio Noord- Limburg organiseert hiervoor lokale en regionale risicodialogen. Daarin wordt gezocht naar gezamenlijke ambities en kansen. Want klimaatadaptatie is een opgave die met een integrale benadering kan leiden tot slimme combinaties: werk-met-werk maken. Samen met stakeholders dient de regio te komen tot een gedragen strategie die uitgewerkt wordt in regionale- en lokale uitvoeringsprogramma's voor de korte en lange termijn.

4.3 De Venlose aanpak

Met plezier samenwerken

Waar elders in de wereld People, Planet en Profit centraal staan, voegen we in Venlo Pleasure toe. Pleasure staat voor een positieve insteek. We benaderen duurzaamheid niet vanuit minder mogen, maar meer kunnen. Niet vanuit moeten doen, maar vanuit mogen doen en ervan mogen genieten. Een aanpak vanuit verleiden en uitdagen en niet met als resultaat verliezen. Niet van consumeren naar consuminderen, maar naar consuveranderen. Het moet wel leuk blijven! Venlo is niet voor niets het 'stedje van lol en plezeer'.

De transitie dient vooral kansen te bieden die aantrekkelijker zijn als het gedrag of gebruik dat vanuit duurzaamheidsperspectief niet wenselijk is. Met de Venlose 4e P wordt acceptatie, draagvlak en participatie nagestreefd daar waar dat mogelijk is. Dat laatste vinden wij belangrijk. Wij hanteren in onze aanpak namelijk niet de begrippen 'wij' en 'zij', maar het begrip 'samen'. Deze aanpak sluit ook bij het coalitieakkoord 'Samen Venlo Veranderen'.

Gebiedsgerichte aanpak: wijk / gebiedsakkoorden

Bij grote maatschappelijke opgaven wordt nog steeds sterk naar de gemeente gekeken. In het verleden was de gemeente vaak de kraamkamer van ideeën in wisselwerking met politiek en achterban. De huidige complexe opgave op het gebied van duurzaamheid is echter niet te verwezenlijken vanuit dit achterhaalde concept. Het is echter ook te gemakkelijk om eenzijdig naar de samenleving en bedrijfsleven te kijken. Natuurlijk kunnen samenwerkende burgers en bedrijven veel bereiken maar zonder overheid als partner wordt niet altijd het beoogde doel bereikt. Wij hebben als gemeente een rol, maar wel een andere dan vroeger en bovendien een rol die continu veranderd.

Dat samenwerken van de gemeente Venlo met de samenleving en het bedrijfsleven vanuit verschillende rollen zit ook in het nieuwe wijkconcept van Venlo⁵. De wijk (buurt of dorp) is bij uitstek de schaal om succes te behalen. Dat kan dus ook een bedrijventerrein zijn. In onze Venlose aanpak gaat de wijk, buurt of dorp een bijzondere plek innemen en houden we met plannen nadrukkelijk rekening met de kenmerken en betrokkenheid van de wijk, buurt of dorp. Dat zou ertoe kunnen leiden dat we wijk / gebiedsakkoorden gaan afsluiten waarin alle facetten van het programma vertaald worden naar de lokale schaal en behoefte. Deze wijk / gebiedsakkoorden staan niet op zich zelf, maar worden nadrukkelijk gekoppeld aan de samenlevingsagenda; zowel procesmatig als inhoudelijk. Dit vraagt ook commitment van onze partners hiervoor want de duurzame en circulaire opgave is vooral een gezamenlijke opgave met bijdragen van veel partijen.

Thematische ondersteuning: thematafels

Naast lokale netwerken zoals wijken, zijn ook netwerken op gemeentelijk en regionaal niveau van belang. Daarom gaan we als gemeente Venlo samen met onze partners actief aan de slag met het creëren van netwerken en oprichten van thematafels. De thematafels hebben verbinding met de nationale klimaat- en klimaatadaptatietafels en kunnen daarmee ook mee-liften op landelijke plannen / opgaven of financieringsstromen (zie paragraaf 3.2). Binnen de thematafels hebben we een andere rol, maken we als gemeente deel uit van het totaal. Er gelden andere regels en werkwijzen en is het vooral een samenstel van gemeenschappelijke belangen gericht op een inspirerend doel. Doel van de tafels is om een krachtige input te leveren op een bepaald thema en een groot netwerk / achterban te inspireren om uiteindelijk mee te gaan doen.

De opgave is er immers een van een gezamenlijke aanpak waarmee we enkel in verbinding kunnen slagen. De samenstelling van klimaat(adaptatie)tafels is nadrukkelijk een mix van vernieuwers en onorthodoxe denkers die in staat zijn om in beton gegoten principes en standpunten te doorbreken en vertegenwoordigers van invloedrijke partijen. Dat stelt eisen aan de deelnemers per tafel. Bij de inrichting van de tafels letten we op (inter)nationale contacten, expertise, autoriteit, verbinding met een groot netwerk en creativiteit.

We willen met de **tafels:**

- versterken**
- verbreden**
- verinnerlijken**
- versnellen**

Het **versterken** door tafels heeft betrekking op het ontsluiten van bijzondere expertise, marktkennis, competenties, contacten.

Het **verbreden** heeft betrekking op meer draagkracht voor ideeën, concepten, plannen en acties waarmee de realisatie meer kansrijk wordt. Verbreden ook door toegang te hebben tot een groter netwerk van contacten.

Het **verinnerlijken** gaat ook over het eigen maken van de opgave en doorleven wat ons gezamenlijk te doen staat. Dat doorleven is een gezamenlijk proces dat door samenkomst wordt versterkt.

Versnellen is uiteindelijk het resultaat van de tafels. Meer betrokkenheid, meer ideeën, meer eigenaarschap gaat uiteindelijk versnelling opleveren. Daarbij wordt ook actie van de deelnemers verwacht om te voorkomen dat de gemeente de enige uitvoerende partij is. De gemeente is dus geen opdrachtgever van de tafels en ook geen autonome uitvoerder.

Het vertrekpunt van de tafels is samenkomst van mensen met ambitie rondom het betreffende thema. Daar staan de ambities centraal en is het creatieve proces leidend. Binnen de tafels is sprake van gelijkwaardigheid van relaties en is geen sprake van een uitgestippeld pad. Kansen ontstaan tussen verbinding door vitale relaties en een omvangrijk netwerk als achterban die aangesloten is en blijft. Uiteindelijk genereren we daarmee gezamenlijk doelen, initiatieven en acties die reeds geadapteerd zijn door meerdere deelnemers waaronder de gemeente.

De navolgende tafels worden, naar analogie van de landelijke klimaattafels ingericht:

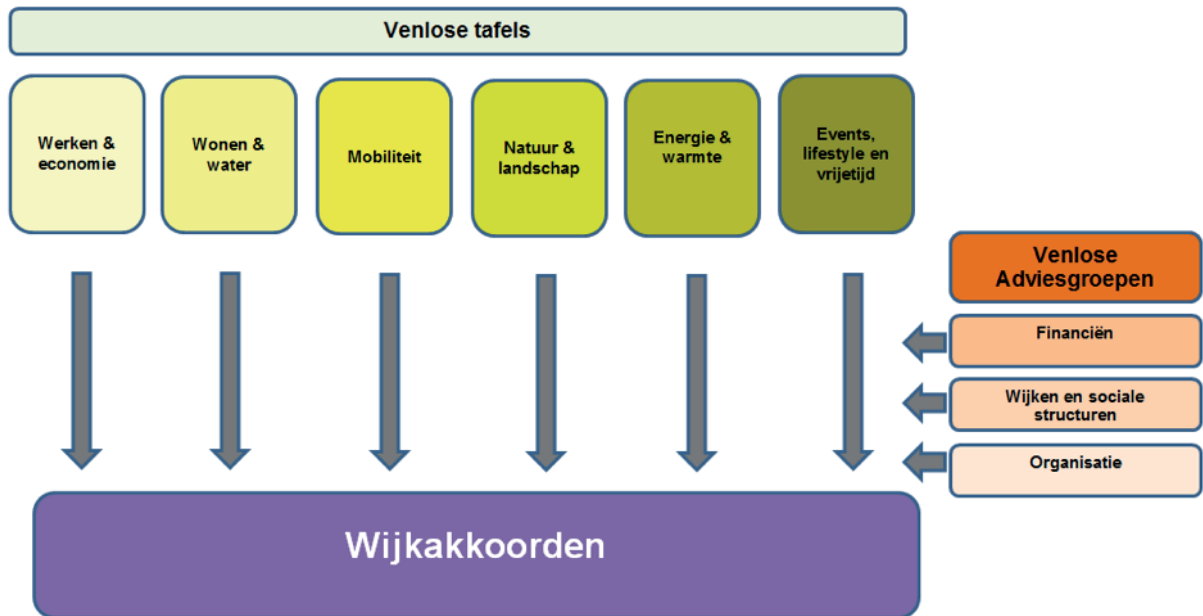
	Venlose Tafel	Landelijke Klimaattafel
1.	Werken & economie (incl. glastuinbouw)	Industrie
2.	Wonen & water	Gebouwde omgeving
3.	Mobiliteit	Mobiliteit
4.	Natuur & landschap	Landbouw en landgebruik
5.	Energie & warmte	Elektriciteit
6.	Events, Lifestyle & vrijetijd	-

Ter ondersteuning van de tafels worden adviesgroepen ingericht :

1. Financiën
2. Wijken en sociale structuren
3. Organisatie

⁵ Voor de leesbaarheid hebben wij het bij de gebiedsgerichte aanpak over wijken, maar het woord wijken kan ook worden vervangen door buurten, dorpen, stadsdelen, bedrijventerreinen en buitengebied.

Iedere tafel brengt 1 x per jaar advies uit voor het jaarprogramma van het thema en organiseert een event voor een omvangrijk netwerk gericht op meedoen.

Cedric Wintraecken (Head of Certification Team, EPEA GmbH): 'Stadskantoor Venlo voorbeeld voor Europa'

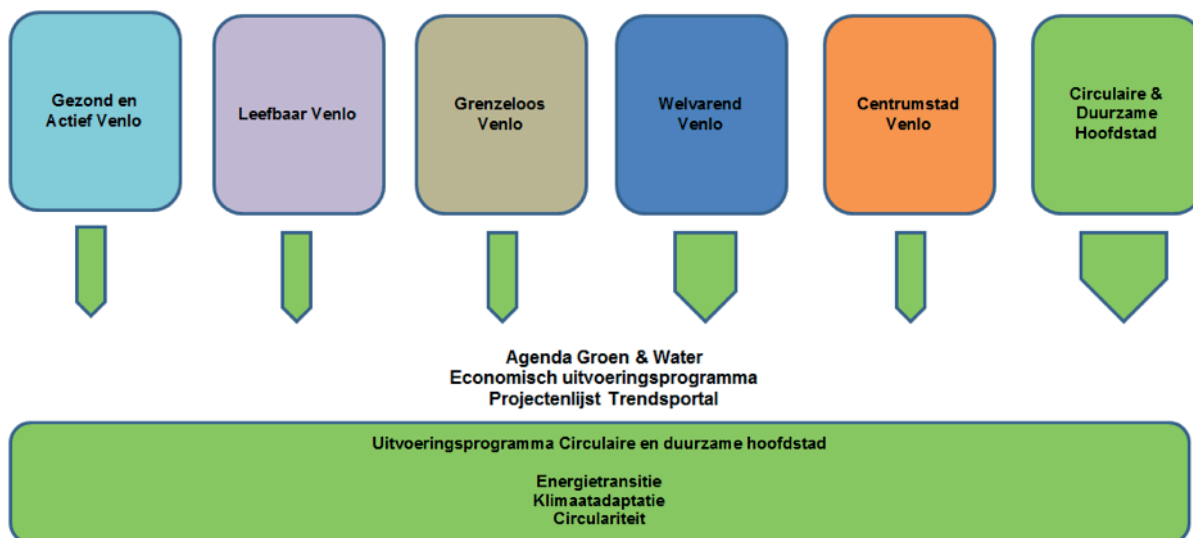
⁶ Ten behoeve van de nationale klimaat tafels zijn er 3 taakgroepen ('Financiering', 'Werkgelegenheid en scholing' en 'Innovatie' opgericht (zie paragraaf 3.2).

5. Het uitvoeringsprogramma

5.1 Inleiding

In dit dynamische uitvoeringsplan zijn de activiteiten (projecten, projectideeën, acties en processen) als fiches opgenomen voor de periode 2019-2023. Alleen activiteiten waar de gemeente Venlo op enigerlei wijze bij is betrokken zijn opgenomen in een fiche. Ieder jaar zal dit uitvoeringsprogramma via de Venlose aanpak (met wijkakkoorden, tafels en advies-groepen) worden geactualiseerd (paragraaf 4.3). Over de actualisatie en de resultaten wordt aansluiting gezocht met de P&C cyclus, waarmee de verbinding met andere programma's en opgaven verder versterkt wordt. Daarmee wordt ook verantwoording afgelegd richting bestuur en betrokkenheid gerealiseerd over de plannen in volgende jaren. Voorliggend uitvoeringsprogramma betreft peiljaar 2019 en is nog tot stand gekomen zonder de nieuwe Venlose aanpak. Hierdoor staan er nog relatief veel initiatieven van de gemeente Venlo op de lijst.

In dit uitvoeringsprogramma zijn uiteraard de activiteiten opgenomen die onlosmakelijk zijn verbonden met (de drie programmalijnen binnen) het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame' hoofdstad. Maar daarnaast zijn binnen de programmalijn Circulariteit ook activiteiten opgenomen op het snijvlak tussen het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad' en één (of meerdere) van de andere raadsprogramma's.

5.2 Programmabrede activiteiten

Het uitvoeringsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad' bevat enkele programmabrede ofwel programmaliijoverschrijdende activiteiten. Het gaat onder andere om activiteiten die de effectiviteit en efficiency van de inspanningen die wij (gaan) leveren vergroten en om activiteiten die er voor zorgdragen dat er meerwaarde wordt gerealiseerd door de kansen te benutten die verplichte activiteiten opleveren.

1. Duurzaamheidsloket

Trekker	Energiecoöperatie, Ondernemers, Fair Venlo, Gemeente Venlo , Vrijwilligers (opschaalbaar met woningbouwcorporaties ,regio gemeenten en onderwijs)
Actie	Organiseren en toepassen van voorlichtingsactiviteiten via verschillende kanalen , bewustwordingsacties en doen van aanbiedingen , advisering tot en met oplevering van duurzaamheidstoepassingen. Actief ontzorgen van burgers en bedrijven waarmee op omvangrijke schaal duurzaamheid binnen Venlo wordt toegepast . Kosten verlagen door grootschalige inkoopacties van duurzaamheidsmaatregelen in brede zin. Meekoppelkansen (besparing) met verduurzaming gemeentelijk vastgoed, onderwijshuisvesting en corporatiebezit door inkoopvolume.
Resultaat	Bijdrage in de regionale energie strategie, klimaat adaptie opgave en circulariteitsopgave. Duurzaamheidsmaatregelen (zonnepanelen, isolatie, warmtepompen in onder andere bebouwde omgeving alsook gedragsbeïnvloeding omvangrijk toegepast waarmee Venlo de transitie van inspirerende toepvoerbeelden naar toepassing op grote schaal in Venlose samenleving bedrijfsleven realiseert) . Resultaat aantoonbaar in monitor duurzaamheid gemeenten.
Budget	Eerste indicatie van opstartkosten in 2019 (€ 47.500) Eenmalige kosten (€ 75.000) in 2020 , Jaarlijks terugkerende kosten € 35.000 . Op termijn selfsupporting.
Beoogd effect	Versterken mindset bij kleine initiatieven dat duurzaamheid waarde toevoegt en eenvoudig toegepast kan worden
Partners	Interne en externe initiatiefnemers, collega's, adviseurs (intern en extern)
Rol gemeente	Initiatiefnemer, stimulator en facilitator
Planning	Vanaf 2 ^e helft 2019 toepasbaar, doorontwikkelen in 2020

2. Routekaart duurzaamheid

Trekker	Gemeente
Actie	Samen met woningbouwcorporaties, Waterschap Limburg en Enexis wordt een methodiek en planning opgesteld voor de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit op wijkniveau (routekaart).
Resultaat	Een gezamenlijke wijkgerichte aanpak waarbij slechts eenmalig de wijk in hoeft te worden gegaan voor de drie thema's.
Budget	In 2019 wordt de routekaart ontwikkeld in het kader van een pilot met raakvlakken met de warmtevisie. De gemeentelijke kosten hiervoor bedragen €70,000(budget voor 2019). Bijdrage van partners (woningbouwcorporaties overeengekomen. Aanvraag voor proefproject vindt plaats in 2019 (extra middelen) . Pilot geeft inzicht in de kosten(verdeling) voor uitvoering van de routekaart in de jaren na 2019.
Beoogd effect	Energietransitie (met name warmte), klimaatadaptatie en circulariteit kennen hun eigen dynamiek, visies, programma's en agenda's. De routekaart maakt de opgave per programmaliijn en de mogelijke synergie inzichtelijk. Dit biedt kansen om de opgaven te versterken en/of te versnellen.
Partners	Woningbouwcorporaties, Waterschap Limburg, Enexis, Energie coöperaties en burgers.
Rol gemeente	Initiator, regisseur en netwerker
Planning	2019 e.v.

3. Invoeringsprogramma Cradle to Cradle

Trekker	Gemeente Venlo
Actie	Implementatie van de volgende voorstellen uit het invoeringsprogramma: <ul style="list-style-type: none"> • Verduurzamen interne werkprocessen; te beginnen met inkoop (zie ook Green Deal Circulair Inkopen) en investeringsbeleid (nieuwe financiële constructies) • Integreren (Ambitiweb) Venlo Principes in HRM- en beleidscyclus. • Onderzoeken mogelijkheden verduurzaming IKB • Doorontwikkelen en beschikbaar stellen van tools • Organiseren thematische bijeenkomsten en workshops • Opzetten van intern kennisnetwerk
Resultaat	Vaststelling nieuw milieubeleidsplan
Budget	PKB plus budget invoeringsprogramma (vanaf 2020)
Beoogd effect	Het 'Invoeringsprogramma Cradle to Cradle; Van ambitie tot DNA' (maart 2018) heeft als doel het verankeren van de C2C filosofie, duurzaamheid en circulariteit in de gemeentelijke organisatie, door deze integraal mee te nemen in reguliere werkzaamheden. Hierdoor zullen de organisatie en medewerkers beter toegerust zijn voor de nieuwe economie. Niet alleen geeft de gemeente hiermee het goede voorbeeld, maar zij wordt zo ook een betere partner binnen de samenleving.
Partners	-
Rol gemeente	Initiatiefnemer en stimulator
Planning	2020 ev

4. Stimulering, advisering en beoordeling duurzaamheid externe initiatieven en projecten

Trekker	Gemeente (i.s.m. externe projectinitiators)
Actie	Bij het stimuleren, adviseren en beoordelen initiatieven en projecten de toepassing van duurzaamheid (energie, klimaatadaptatie en circulariteit) bevorderen. Dat kan door actief suggesties te doen en methoden aan te reiken (ambitie web) waarmee duurzaamheid eenvoudig toepasbaar wordt of door met voorbeelden te onderbouwen dat duurzaamheid de business case van een project ook bedrijfseconomisch en maatschappelijk versterkt. Interne processen zullen hierbij moeten worden aangepast en aansluiten op de invoering van de omgevingswet (proces en instrument inrichting); zie ook de activiteitenfiche Investeringsprogramma Cradle tot Cradle
Resultaat	Aantoonbare bijdrage bij initiatieven en projecten in de energietransitie (energieopwekking), klimaatadaptatie en circulariteit (duurzaam materiaalgebruik).
Budget	Voor stimuleren van initiatieven is 22,000,00 beschikbaar voor energie, klimaat en circulair te versnellen.
Beoogd effect	Versterken mindset bij initiatieven en projecten dat duurzaamheid waarde toevoegt en eenvoudig toegepast kan worden
Partners	Interne en externe initiatiefnemers, collega's, adviseurs (intern en extern)
Rol gemeente	Initiatiefnemer, stimulator en facilitator
Planning	Vanaf 2 ^e helft 2019 toepasbaar. Doorontwikkeling in 2020. Optimalisatie binnen Omgevingswet vanaf 2021 (invoeringsdatum)

5. Nota duurzame ontwikkeling milieuaspecten

Trekker	Gemeente
Actie	Het opstellen van het beleidsdocument Nota duurzame ontwikkeling milieuaspecten (Nota DOMA).
Resultaat	Een beleidsdocument waarin de thema's bodem, externe veiligheid, geluid en luchtkwaliteit samen worden beschouwd.
Budget	Budgetneutraal.
Beoogd effect	Het doel van de Nota DOMA is om inzicht te krijgen in de integrale milieukwaliteit. Daarmee speelt de nota in op de gedachte van de Omgevingswet om de kwaliteit van de leefomgeving in zijn totaliteit en integraal te beschouwen. Op basis van de integrale milieukwaliteit wordt in de Nota een gemotiveerd voorstel gedaan om al dan niet (strengere) omgevingswaarden vast te stellen. Daarnaast is de uitkomst van de Nota DOMA een hulpmiddel om de kwaliteit van de leefomgeving te kunnen kwalificeren. Hierbij zal de integrale milieukwaliteit moeten worden gewogen met sociale en economische aspecten.
Partners	/
Rol gemeente	initiator
Planning	2019

6. Meerjarenplan Geluid

Trekker	Gemeente
Actie	Op- en vaststellen Meerjarenplan Geluid (MJPG)
Resultaat	Vaststelling nieuw Meerjarenplan Geluid
Budget	Dekking uit PKB
Beoogd effect	Verkennen van de relatie van lucht- en geluidskwaliteit en maatschappelijke opgave.
Partners	-
Rol gemeente	Initiatiefnemer
Planning	2019

7. Benutten bodemkwaliteit

Trekker	Gemeente
Actie	Ontwikkelen 4D-ordening
Resultaat	Integraal beleid dat bij ontwikkelingen rekening houdt met –de effecten (zowel nu als toekomst) op- het natuurlijke kapitaal van de bodem.
Budget	Dekking vanuit het meerjarenprogramma bodem en ondergrond 2016-2020.
Beoogd effect	Duurzaam en efficiënt omgaan met de bodem en de kwaliteiten die ze van nature heeft. Door: <ul style="list-style-type: none"> Bij een ontwikkeling zo optimaal mogelijk gebruik te maken van het natuurlijk kapitaal van de bodem (verbinden van plaats en context). Rekening te houden met gevolgen van een keuze in het heden voor het gebruik van de bodem door toekomstige generaties (beheer en waardeer voedsel en ontwerp met oog voor de toekomst).
Partners	Adviesbureau voor het helpen ontwikkelen van een “tool”. Tzt door actoren analyse overige partners inventariseren. Te denken valt aan Provincie, Waterschap, WML, etc.
Rol gemeente	Initiatiefnemer / Facilitator / Uitvoerder
Planning	2019 e.v.

5.3 Deelprogramma Energietransitie

Het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES) en een Transitievisie Warmte (TvW) vormt een wettelijke verplichting (zie paragraaf 3.2). In tegenstelling tot de RES hoeft de TvW niet in 2020 maar in 2021 te worden opgeleverd. Echter, de nauwe samenhang tussen RES en TvE vraagt om gelijktijdige trajecten en een gezamenlijke marsroute (zie paragraaf 4.2).

Venlo wil niet uitsluitend voldoen aan de eisen die ons worden opgelegd, maar excelleren en de kansen die de opgelegde opgaven bieden volledig benutten. Venlo wil zich nadrukkelijk onderscheiden op het gebied van de energie- en warmtetransitie.

Binnen (de regio) Venlo zijn al diverse concrete voorbeelden die passen bij de ambities van de gemeente Venlo, maar waar de gemeente niet of nauwelijks bij betrokken is (geweest). Zonder volledig te willen zijn kunnen worden genoemd: de levering van warmte van de Greenportkas aan de Zorggroep Noord-Limburg, Zonnepanelen op logistieke distributiecentra TPN, Geothermie in tuinbouwgebied Californië, Energiecoöperatie Samen-Stroom en Buurkracht.

Hieronder staan enkele verplichte activiteiten, aangescherpt op basis van de eigen ambities. Het gaat uitsluitend om activiteiten waar de gemeente bij betrokken is en die nog niet zijn afgerond.

8. Bod RES 1.0

Trekker	Gemeente
Actie	Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 <i>(De relatie met de TvW 1.0 is evident; beide maken onderdeel uit van de routekaart)</i>
Resultaat	Een bod naar het Nationaal Programma RES met een energie- en warmteplan. Daarin is uitgewerkt wat de regio Noord- en Midden-Limburg tot 2030 gaat doen aan CO2 reductie en het warmtevraagstuk aanpakt. De strategie dient om de 2 jaar herzien te worden te worden vertaald in een uitvoeringsprogramma (zie volgende activiteit).
Budget	Door het rijk worden middelen beschikbaar gesteld voor de regio en voor individuele gemeenten. Mogelijk dienen deze nog aangevuld te worden.
Beoogd effect	De RES heeft als doel het terug dringen van de CO2 uitstoot in de regio Noord- en Midden Limburg. Met oog voor: <ul style="list-style-type: none">- Ruimtelijke inpassing en maatschappelijke betrokkenheid bij keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie- infrastructuur.- Langjarige samenwerking tussen regionale partijen. Voor de implementatie van projecten.- Inzicht in keuze voor de lange termijn.
Partners	Regiogemeenten Noord- en Midden-Limburg, provincie, Waterschap Limburg, Enexis, bedrijven en branche organisaties, inwoners, terrein beherende organisaties, energie coöperaties, woningcorporaties .
Rol gemeente	Initiatiefnemer, regisseur, netwerker.
Planning	2019-2020

9. Uitvoeringsprogramma RES 1.0

Trekker	Gemeente
Actie	Uitvoeringsprogramma RES 1.0
Resultaat	Een aanpak om uitvoering te geven aan de doelstellingen uit de Regionale Energie Strategie.
Budget	Door het rijk en provincie worden middelen beschikbaar gesteld voor de regio en voor individuele gemeenten. Daarnaast zullen er afspraken gemaakt moeten worden met partners over budget voor het uitvoeren van de projecten opgenomen in de RES. Binnen de verdeling van procesgeld en duurzaamheid en circulariteit is aanvullend ook € 10,000,00 gereserveerd.
Beoogd effect	Realisatie van projecten gerelateerd aan energie besparing, opwekking van duurzame elektriciteit en de warmtetransitie in de gebouwde omgeving.
Partners	Regiogemeenten Noord- en Midden-Limburg, provincie, Waterschap Limburg, Enexis, bedrijven en branche organisaties, inwoners, terrein behorende organisaties, energie coöperaties, woningcorporaties .
Rol gemeente	Initiatiefnemer, regisseur, stimulator, facilitator
Planning	2020 e.v.

10. Transitievisie Warmte 1.0

Trekker	Gemeente
Actie	Het opstellen van een Transitievisie Warmte (TvW) in 2021. <i>(De relatie met de RES 1.0 is evident; beide maken onderdeel uit van de routekaart.)</i>
Resultaat	Een gedragen visie en aanpak om in 2050 alle wijken in Venlo van het aardgas af te hebben. Uiterlijk 2021 moet elke gemeente een TvW hebben. De TvW is een dynamisch proces, dat vraagt om periodieke bijstelling, zeker met het oog op technologische ontwikkelingen.
Budget	Er zijn nog geen rijksbudgetten beschikbaar. Mogelijk dat budgetten die samenhangen met het klimaatakkoord voor een deel in de warmtetransitie kunnen worden aangewend. Voor een pilot in 2019 is budget gereserveerd binnen de routekaart en afspraken gemaakt over financiële bijdrage partners. Er zal voor de pilot ook een aanvraag worden ingediend voor een rijks stimuleringsregeling Voor 2020 en volgende jaren is nog geen inzicht in rijksbijdragen.
Beoogd effect	Per wijk of buurt moet een omschrijving komen voor de alternatieven van fossiele warmte voorzieningen. Welke warmtesystemen zijn het meest passend voor de wijk en op welke wijze en tijdsvolgorde vindt de wijkaanpak plaats. De aanpak en uitrol vindt in overleg met stakeholders in de wijk plaats. Er wordt onderscheid gemaakt tussen in wijken die voor en na 2030 worden
Partners	Woningbouwcorporaties, Waterschap, Enexis, energie coöperaties en burgers .
Rol gemeente	Initiator, regisseur, netwerker.
Planning	2019 e.v.

5.4 Deelprogramma Klimaatadaptatie

De Agenda Groen & Water bevat vijf beleidslijnen. Eén van deze beleidslijnen is “Venlo moet klimaatbestendig worden” (zie paragrafen 3.2 en 4.2). Als stad van de toekomst willen we dat Venlo klimaatbestendig wordt om hevige piekbuien en toenemende hitte en droogte het hoofd te kunnen bieden. De andere beleidslijnen in de Agenda Groen & Water hebben een duidelijke relatie met andere raadsprogramma’s of deelprogramma’s binnen het raadsprogramma ‘Circulaire en duurzame hoofdstad’ (zie onderstaand figuur). Voor de overzichtelijkheid worden de integrale, veelal procesmatige, onderdelen van de Agenda Groen & Water echter ondergebracht onder het deelprogramma Klimaatadaptatie, evenals de activiteiten die behoren tot de thema’s “Stad van de Toekomst” en “Venlose landschap vertelt...”.

Een aantal meer specifieke activiteiten voortkomend uit de Agenda Groen & Water die vallen onder de andere thema's zijn opgenomen in het deelprogramma Circulariteit (zie paragraaf 5.5).

Agenda Groen & Water

11. Vaststellen Agenda Groen & Water

Trekker	Gemeente
Actie	Vaststellen beleidsnota
Resultaat	Vastgesteld beleid Groen en Water voor Venlo
Budget	n.v.t.
Beoogd effect	Vastgesteld beleid Groen en Water voor Venlo
Partners	Deelnemers co-creatief proces Agenda Groen & Water
Rol gemeente	initiatiefnemer
Planning	Gereed 2019

N.B. Dit betreft alle vijf de thema's en is dus (deel)programmaoverschrijdend

12. Opstellen beleidskaart basisstructuur Agenda Groen & Water

Trekker	Gemeente
Actie	Opstellen beleidskaart basisstructuur Agenda Groen & Water
Resultaat	We brengen in de Agenda Groen & Water de groenblauwe basisstructuur in kaart. Volledig digitaal en wordt raadpleegbaar voor inwoners/belanghebbenden in een viewer. Actualisatie jaarlijks noodzakelijk!!!! Geen statisch document
Budget	Benodigd budget 2019 € 10.000,- is gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	We brengen in de Agenda Groen & Water de groenblauwe basisstructuur in kaart. Op basis van de groenblauwe basisstructuur in combinatie met de functionaliteit maken we inzichtelijk waar we moeten investeren. In deze groenblauwe basisstructuur nemen we onze verantwoordelijkheid en daarbuiten kunnen we loslaten en kan onze rol verschuiven naar adviseren, verleiden en inspireren.
Partners	geen
Rol gemeente	Initiatiefnemer / uitvoerder
Planning	2019 e.v.

N.B. Dit betreft alle vijf de thema's en is dus (deel)programmaoverschrijdend

13. Opstellen uitvoeringsprogramma Groen & Water

Trekker	Gemeente
Actie	Na vaststelling van de Agenda wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt. Jaarlijkse bestuurlijke vaststelling door college (en de raad??)
Resultaat	uitvoeringsprogramma
Budget	n.v.t.
Beoogd effect	Uitvoerbare beleidsnota.
Partners	Inwoners Venlo
Rol gemeente	initiatiefnemer
Planning	2019 e.v.

14. Venlo klimaatbestendig

Trekker	Gemeente, provincie, waterschap , inwoners bedrijfsleven, initiatiefnemers
Actie	Starten met de eerste stappen, concrete maatregelen
Resultaat	kiezen voor een realistische en uitvoerbare strategie naar een klimaatbestendig Venlo
Budget	<ul style="list-style-type: none"> • Benodigd budget realisatie na vaststellen ambitiesniveau, in de agenda Groen & Water (2019) • Procesmiddelen voor 2019: nader onderzoek verdiepingsslag stresstest, , voeren risicodialogen, opzet en plan van aanpak vervolgtraject: voor 2019 € 40,000,-. Hiervoor zijn middelen gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	Klimaatbestendig Venlo in 2050
Partners	provincie, waterschap , inwoners bedrijfsleven, initiatiefnemers
Rol gemeente	Initiatiefnemer, facilitator, betrouwbare partner zowel lokaal als regionaal
Planning	Vanaf 2019 tot 2050

N.B. Dit betreft thema Stad van de toekomst en maakt derhalve deel uit van deelprogramma Klimaatadaptatie

15. Investeren in ruimte voor groen en water in stedelijk gebied

Trekker	Gemeente
Actie	Met inwoners, partners en bedrijven zal in een risicodialogoog gezamenlijk bepaald worden welke prioritaire knelpunten aangepakt worden. Verwacht wordt dat de gemeente hiervoor gronden dient te reserveren en actief gaat verwerven. Daarnaast bij ruimtelijke ontwikkelingen een deel van het terrein te reserveren voor groen en water op basis van een integraal ontwerp met opgaven als klimaat, energietransitie, buurtgroen, spelen, gezondheid, duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit, etc. Dit kan ten koste gaan van het aantal uitgeefbare m2 bouwgrond voor wonen/bedrijven/etc.
Resultaat	Ruimte voor groen en water indien nodig
Budget	Geen budget vanuit circulair en duurzaamheid noodzakelijk. Per casus vindt een afweging plaats en zullen eventuele kosten na afweging ten laste worden gebracht van reguliere budgetten
Beoogd effect	Groenere en klimaatadaptieve stad
Partners	Waterschap, GGD, woningstichtingen, investeerders,
Rol gemeente	initiatiefnemer
Planning	Vanaf 2019 e.v.

N.B. Dit betreft thema Stad van de toekomst en maakt derhalve deel uit van deelprogramma Klimaatadaptatie

16. Venlose landschap vertelt... Landschapsvisie

Trekker	Gemeente
Actie	opstellen landschapsvisie
Resultaat	landschapsvisie
Budget	Benodigd budget 2019 € 10.000,- is gereserveerd binnen de begroting.
Beoogd effect	Kaders voor ruimtelijke opgave (bv energietransitie) en kansen inzichtelijk maken
Partners	Inwoners, waterschap, terrein behorende organisaties, ondernemers, recreatieve sector
Rol gemeente	initiatiefnemer
Planning	Start 2019, gereed 2020

N.B. Dit betreft thema Venlose landschap en maakt derhalve deel uit van deelprogramma Klimaatadaptatie

17. Venlose landschap vertelt... Stimuleringsregeling landschap

Trekker	Gemeente
Actie	We creëren subsidiemogelijkheden voor initiatiefnemers van groenblauwe diensten en erfbeplantingsacties.
Resultaat	Verfraaiing van het landschap
Budget	Geen middelenbeslag in 2019
Beoogd effect	Verfraaiing landschap, klimaatbestendig, verhogen biodiversiteit en identiteit leefomgeving
Partners	Inwoners Venlo
Rol gemeente	Initiatiefnemer regeling, daarna facilitator
Planning	Regeling na 2020

N.B. Dit betreft thema Venlose landschap en maakt derhalve deel uit van deelprogramma Klimaatadaptatie

5.5 Deelprogramma Circulariteit

Deze paragraaf bevat voornamelijk activiteiten op het snijvlak tussen het raadsprogramma 'Circulaire en duurzame hoofdstad' en één (of meerdere) van de andere raadsprogramma's.

5.5.1 Gezond en actief Venlo

Dit raadsprogramma bestaat uit de volgende vier programmaliijnen 'Ontplooiing', 'Gezond en vitaal', 'Meedoen' en 'Zelfredzaamheid'. Hieronder zijn enkele activiteiten op het snijvlak tussen de raadsprogramma's 'Gezond en actief Venlo' en 'Circulaire en duurzame hoofdstad' opgenomen.

18. POP-Machina

Trekker	Universiteit Leuven
Actie	Horizon 2020 project POP- Machina
Resultaat	Het Horizon 2020 project POP- Machina heeft als doel het potentieel van circulaire economie optimaal te benutten. Het realiseren van product ontwikkeling vanuit de circulaire economie gedachten. Waarbij speciale aandacht uit gaat naar de sociale kwetsbare doelgroepen in de samenleving.
Budget	Project wordt bekostigd uit externe financieringsmiddelen (Europese subsidie).
Beoogd effect	Venlo participeert in de projecten om haar ervaring rondom circulariteit en C2C in te zetten in het kennisnetwerk rondom POP- Machina. Daarnaast is het een kans om als gemeente circulariteit in te zetten in sociale innovatie processen. Hoe kan circulaire economie een positieve invloed hebben op inwoners met een laag inkomen en hoe kan het hun kansen tot de arbeidsmarkt vergroten. Hierbij kan men denken aan: <ul style="list-style-type: none"> • Het promoten van sociaal ondernemerschap. • Het ontwikkelen van circulaire buurten.
Partners	MKB, kennisinstututen, sociaal kwetsbare groepen in de samenleving.
Rol gemeente	Regisseur, facilitator, netwerker
Planning	2019

19. Jongeren maken de toekomst

Trekker	OGVO Den Hulster, Bedrijfsleven (ondernemend Venlo0, gemeente Venlo)
Actie	Jongeren actief betrekken bij verduurzamen bedrijfsprocessen, onderdelen en bedrijfsmiddelen door verbinding te leggen tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven. Gericht advies voor bedrijven door Venlose jongeren en betrokkenheid in de uitvoering van plannen door jongeren.
Resultaat	Concrete aantoonbare resultaten behalen op gebied van duurzaamheid binnen bedrijfsleven en onderwijs. Resultaat is winst voor bedrijfsleven en expertise ontwikkeling bij studenten. Hun oorspronkelijke kijk naar bedrijfsprocessen en activiteiten is een kans om duurzaamheid en circulariteit concreet te vertalen. Resultaat actief onder de aandacht brengen door middel van verkiezing, het beste duurzaamheidsinitiatief gerealiseerd door jongeren en bedrijfsleven
Budget	€ 2.500,00 . Wordt binnen begroting bekostigd uit stimuleringsgelden initiatieven
Beoogd effect	Versterkte verbinding tussen bedrijfsleven en onderwijs in relatie tot opgaven in duurzaamheid breed. Capaciteit en oorspronkelijk denken en doen verbinden aan ondernemerschap. Binding van jongeren aan Venlo door kansen te bieden
Partners	Onderwijs, Jongeren, Gemeente, Ondernemers
Rol gemeente	Initiatiefnemer of facilitator
Planning	2019 rten

5.5.2 Leefbaar Venlo

Dit programma bestaat uit de volgende vijf programmalijnen 'Bereikbaarheid', 'Dienstverlening', 'Omgeving', 'Openbare orde en veiligheid' en 'Wonen'. Hieronder zijn enkele activiteiten op het snijvlak tussen de raadsprogramma's 'Leefbaar Venlo' en 'Circulaire en duurzame hoofdstad' opgenomen.

20. Green Deal Circulair Inkopen 2.0

Trekker	Green Deal Circulair Inkopen
Actie	Deelname aan Green deal Circulair Inkopen 2.0, door: <ul style="list-style-type: none"> • minimaal twee circulaire inkooptrajecten te starten of een eerder opgestarte pilot met circulair inkopen op te schalen • opgedane kennis en ervaringen te delen tijdens 2 Community of Practice bijeenkomsten per jaar met alle deelnemers aan deze Green Deal.
Resultaat	Professionalisering van inkoopprocessen en –strategie
Budget	PKB plus lidmaatschapskosten (€ 1.250, p.j.). Middelen beschikbaar via begroting 2019
Beoogd effect	Samen met andere publieke en private organisaties werken aan professionalisering en opschaling van circulair inkopen in Nederland om zo de circulaire economie aan te jagen met hun inkoopbeleid.
Partners	Inkopen diensten/afdelingen van een groot aantal publieke en private organisaties plus een aantal kennispartners.
Rol gemeente	Deelnemer
Planning	2019 ev

21. Onderzoek methodiek restwaarde tbv financieringstructuren ruimtelijke

Trekker	C2C ExpoLAB en TNO
Actie	Integreren Financiële Restwaarde Circulair Bouwproducten in ruimtelijk fysieke projecten
Resultaat	C2C ExpoLAB en TNO ontwikkelen een <i>Residual Value Calculator (RVC)</i> waarmee leveranciers van bouwmaterialen restwaarde kunnen bepalen. Voor ontwikkelende partijen c.q. gebouweigenaren zoals gemeente Venlo zijn formats ontwikkeld om het potentieel van financiële restwaarde te benutten. Door van initiatief tot aanbesteding, bestek en uitvoering de restwaarde-aanpak te integreren, wordt de markt uitgedaagd met circulaire contractvormen te komen en wordt de financiële waarde van het gemeentelijk vastgoed verbeterd. Dit levert de volgende concrete resultaten: <ul style="list-style-type: none"> - Integratie van restwaarde-aanpak in bouwkundig project; - Inzicht in restwaarde bij einde gebruik; - Conclusies en Aanbevelingen als input voor toekomstige projecten; - Participeren als partner in het consortium, communicatie en event in het programma Residual Value Calculator.
Budget	Benodigd budget 2019 vanuit gemeente Venlo € 5.000,-- is gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	<ul style="list-style-type: none"> - Benutten financieel potentieel op basis van circulaire uitgangspunten (toevoegen van restwaarde als nieuw component); - Integratie van restwaarde in bouwproject (o.a. aanbesteding, bestek, marktdialoog), als standaard voor toekomstig gemeentelijk vastgoedprojecten; - Innovatie stimuleren bij bedrijfsleven;
Partners	C2C ExpoLAB en TNO
Rol gemeente	Stimuleren, faciliteren
Planning	2019 - 2020

22. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Trekker	Gemeente
Actie	Uitvoeren van het Plan van aanpak (E-Plan).
Resultaat	Al het gemeentelijke vastgoed heeft in 2023 minimaal energielabel C (verplichting)
Budget	Te bekostigen vanuit een solide businesscase . Alvorens op te starten zal deze businesscase getoetst worden en ter besluitvorming aan bestuur worden voorgelegd. Aanvullende financiële voordelen worden benut in een duurzaamheidsfonds om nieuwe initiatieven te kunnen aanjagen in directe omgeving van vastgoed te verwezenlijken (wijken en buurten) Voorinvestering noodzakelijk en te bekostigen uit revenuen verduurzaming. Door business case ook extern financierbaar.
Beoogd effect	Via verduurzaming van het eigen vastgoed geeft de gemeente een goed voorbeeld en dalen de exploitatiekosten voor de gemeente Venlo. Project kent solide businesscase. Alvorens op te starten zal deze businesscase getoetst worden en ter besluitvorming aan bestuur worden voorgelegd. Aanvullende financiële voordelen worden benut in een duurzaamheidsfonds om nieuwe initiatieven te kunnen aanjagen in directe omgeving van vastgoed te verwezenlijken (wijken en buurten) Voorinvestering noodzakelijk en te bekostigen uit revenuen verduurzaming. Door business case ook extern financierbaar.
Partners	-
Rol gemeente	Initiatiefnemer
Planning	2019-2023

N.B. Zie ook activiteitenfiche Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

23. Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Trekker	Gemeente
Actie	Projectuitvoering verduurzaming maatschappelijk vastgoed (waaronder scholen, sportcomplexen). Projectorganisatie en uitvoering om opgave te realiseren. Realiseren van maatregelen op gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Meekoppelkansen in breder perspectief in de omgeving van het vastgoed.
Resultaat	Aantoonbare bijdrage bij kleine initiatieven in de energietransitie (energieopwekking) , klimaatadaptatie (regenwater infiltratie) en circulariteit (duurzaam materiaalgebruik) .
Budget	Te bekostigen vanuit solide businesscase . Alvorens op te starten zal deze businesscase getoetst worden en ter besluitvorming aan bestuur worden voorgelegd. Aanvullende financiële voordelen worden benut in een duurzaamheidsfonds om nieuwe initiatieven te kunnen aanjagen in directe omgeving van vastgoed te verwezenlijken (wijken en buurten) Voorinvestering noodzakelijk en te bekostigen uit revenuen verduurzaming. Door business case ook extern financierbaar.
Beoogd effect	Bewustwording in directe omgeving dat duurzaamheid in breder perspectief loont. Voorbeeldgedrag van overheid. Uiteindelijk voldoen aan wettelijke taak.
Partners	Interne en externe initiatiefnemers, collega's, adviseurs (intern en extern)
Rol gemeente	Initiatiefnemer, stimulator en facilitator
Planning	Vanaf 2 ^e helft 2019 voorbereid en in 2020 toepasbaar

24. Groen- en waterbeheer aanpassen op basis van Agenda Groen & Water

Trekker	Gemeente
Actie	Implementeren klimaatadaptatie, ecologisch groen – en waterbeheer in het gemeentelijk beheer en onderhoud.
Resultaat	Prioriteiten stellen op basis van ecologische potenties en opbrengst. Een beheervisie incl. begroting is uitgangspunt en basis voor het maken van keuzes. Sturen via nieuwe contracten voor beheer, indien nodig investeren in omvormen groen en water en reserveren (eventuele extra/minder) financiële middelen op basis van ecologische potenties. We stellen 5 jaarlijkse renovatie- en vervangingsplannen groen en water op.
Budget	Dit vraagt de eerste 5 jaar een extra financiële impuls. Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk. De vervangingsplannen worden ingebracht in de begrotingscyclus vanaf 2020, waardoor de balanspositie geleidelijk wordt opgebouwd.
Beoogd effect	Door ecologie op belangrijke plekken continu te betrekken bij beheer en vervangingen zal de biodiversiteit op deze plekken in de gemeente toenemen.
Partners	Aannemers beheer en onderhoud, inwoners Venlo, kennis opdoen via andere gemeenten en kennisinstututen
Rol gemeente	initiatiefnemer
Planning	Start 2019, continue proces.

25. Materiaalbeleidsplan Afvalstoffen

Trekker	Gemeente
Actie	Herijken Materiaalbeleidsplan Afvalstoffen
Resultaat	30 kg restafval per inwoner per jaar
Budget	€ 1.500.000,- (bestaand budget)
Beoogd effect	Grondstoffen uit het afval houden
Partners	Inwoners, inzamelaar
Rol gemeente	Initiatiefnemer, facilitator
Planning	Start 2020, gereed 2030

26. Investeren in kansen voor klimaatadaptatie en erfgoed in de binnenstad

Trekker	Gemeente
Actie	Een klimaatbestendige stad met aandacht voor erfgoed is een leefbare en aantrekkelijke stad. We willen onze inwoners, partners en bedrijven helpen om klimaatproof te ontwerpen en daarnaast ons erfgoed een impuls te geven. We durven op bepaalde plekken te investeren in erfgoed, groen en water in plaats van rode ontwikkelingen, omdat dit meerwaarde heeft voor de stad. Denk hierbij aan zichtbaar maken van oude beeklopen, open maken historische binnentuinen, aanbrengen stadsbomen, herstellen van historische groenstructuren, stimuleren geveltuinten en groene daken. Hierbij hebben wij als gemeente een voorbeeldfunctie.
Resultaat	2019 agenderen onderwerp, verkennen mogelijkheden en kansen
Budget	-
Beoogd effect	Aantrekkelijke, leefbare historische binnenstad
Partners	Woningstichtingen, investeerders/ondernemers, burgers, waterschap,
Rol gemeente	Faciliteren en initiëren
Planning	Vanaf 2019 e.v.

N.B. Dit betreft thema Stad van de toekomst en maakt derhalve deel uit van deelprogramma Klimaatadaptatie

27. Natuurlijk Venlo! Natuurparels

Trekker	gemeente
Actie	De gemeentelijke natuurparels worden in co-design aangewezen en op kaart vastgelegd.
Resultaat	Hierbij wordt het gemeentelijk ambitieniveau vastgesteld en worden de kansen per natuurparel geschetst.
Budget	n.v.t.
Beoogd effect	Borgen natuurparels en kansen die er liggen gaan benutten.
Partners	Inwoners Venlo
Rol gemeente	Initiatiefnemer, facilitator
Planning	Na 2020

N.B. Dit betreft thema Natuurlijk Venlo uit Agenda Groen & Water (zie paragraaf 5.4)

28. Natuurlijk Venlo! We kiezen voor goed functionerende (eu)regionale ecologische verbindingen

Trekker	gemeente
Actie	We brengen de Venlose en (eu)regionale ecologische structuur in beeld en we lossen bestaande knelpunten op.
Resultaat	We prioriteren, spelen in op kansen, liften mee met ontwikkelingen en werken samen met onze partners. Voorbeeld 2019: Visie verbindingzone Venlo Oost gemaakt met partners. Primair doel en 1 ^e fase: mogelijk maken natuurcompensatie voor 2 projecten binnen de gemeente Venlo. Langetermijn doel: oplossen ecologisch knelpunt Jammerdal-Groote Heide. Op basis van de visie kunnen we hier stapsgewijs realiseren.
Budget	€10.000,- per jaar. Hiervoor zijn middelen gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	Als gemeente bijdragen aan goed functionerend ecologisch netwerk.
Partners	Rijk, provincie, buurgemeenten, regiogemeenten, waterschap, terreinbeherende organisaties, ontwikkelaars, natuurpark MSN, Nationaal Park De Maasduinen
Rol gemeente	Initiator, facilitator, betrouwbare partner
Planning	Vanaf 2019 e.v.

N.B. Dit betreft thema Natuurlijk Venlo uit Agenda Groen & Water (zie paragraaf 5.4)

29. Pilot “De Groene Straat”

Trekker	Gemeente
Actie	Realiseren van de Groene straat (Vastenavondkamp)
Resultaat	De Groenste Straat van Venlo die andere inwoners prikkelt.
Budget	Interne uren, uitvoeringsbudget n.t.b. . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Doel van deze pilot is om vanaf de start van het proces (voor de ontwerpfase) de omgeving, belanghebbenden, wijk te betrekken bij de herinrichting van de straat en daar ook klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit bij mee te nemen. Hierbij kan worden gedacht aan: maatregelen hittestress, afkoppelen ook op particulier terrein, planten bomen, collectief aankopen zonnepanelen, vergroenen parkeerplaatsen, deelmobiliteit etc..
Partners	Particulieren, woningcorporaties
Rol gemeente	Initiatiefnemer of facilitator
Planning	2019 starten pilot Vastenavondkamp daarna uitrollen concept

5.5.3 Grenzeloos Venlo

Dit programma kent geen programmalijnen. De volgende activiteiten op het snijvlak tussen de raadsprogramma's 'Grenzeloos Venlo' en 'Circulaire en duurzame hoofdstad' worden onderscheiden. Aangetekend wordt dat de onderstaande activiteiten ook nadrukkelijk een relatie met andere raadsprogramma's hebben.

30. Healthy Buildings Network

Trekker	Gemeente
Actie	<ul style="list-style-type: none"> • Het creëren van een grensoverschrijdende community op het gebied van circulair en gezond bouwen, bestaande uit innovatieve ondernemers en kennisaanbieders. • Het delen van kennis op het gebied van gezond bouwen, inclusief het wetenschappelijk aantonen van de effecten van een gezond gebouw. • Samenwerking in de euregio rijn-maas-noord stimuleren, om samen te werken aan een innovatie regio. Hiervoor biedt het HBN financiële ondersteuning. • Het organiseren van events om geïnteresseerden samen te brengen.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Wetenschappelijk onderbouwing (incl. Business case) van het effect van gezondheid in gebouwen op productiviteit. • Actieve kennisdeling en het verbinden van het MKB aan weerszijden van de grens t.a.v. circulariteit, C2C, gezondheid en de financiële effecten hiervan • Aanjagen van innovatie in de Euregio binnen het MKB om de ontwikkeling en productie van gezonde en circulaire materialen/systemen en diensten mogelijk te maken. • Versnelde verwijderen van schadelijke materialen (zoals bijvoorbeeld asbest) in bestaande gebouwen a.g.v. een groeiend bewustzijn bij opdrachtgevers van renovatie- of nieuwbouwprojecten. • Toepassen van materialen en diensten in gebouwen in de Euregio.
Budget	2,1 mln euro; lasten Venlo volledig subsidiabel
Beoogd effect	De creatie van een innovatief duurzaam, grensoverschrijdend ecosysteem op het gebied van circulair en gezond bouwen wat bijdraagt aan een duurzame profilering van de Euregio als innovatieve regio op het gebied van materialen, systemen en diensten in de gebouwde omgeving.
Partners	Partners in het HBN zijn behalve de gemeente Venlo, het C2C ExpoLAB, Bluehub, Blue Engineering, Maastricht University, WFG Krefeld, WFG Mönchengladbach, WFG Kreis Viersen en 3driesnaar.
Rol gemeente	Leadpartner
Planning	2019-2021 (start 2018)

31. Grenzeloos ondernemen in toerisme

Trekker	Gemeente
Actie	Grenzeloos circulair ondernemen in toerisme
Resultaat	Het doel van dit project is Nederlandse en Duitse toeristische ondernemingen bewust te maken van circulair ondernemen en te stimuleren tot het doen van investeringen op dat gebied om te komen tot een grensoverschrijdend circulair aanbod dat gezamenlijk vermarkt kan worden.
Budget	Afhankelijk van het deelnemers aantal in het project. . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	De bestemming Noord- Limburg door de toerist als circulair laten ervaren. Door het realiseren van de volgende uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> - Bewust zijn creëren bij recreatieve bedrijven om circulair te ondernemen. - Overzicht van circulaire toeristische bedrijven. - Gemeenten investeren in een circulaire recreatieve verblijfsomgeving.
Partners	Partner gemeenten in Noord- en Midden Limburg, Gemeenten uit het gebied Niederrhein en Toeristisch- recreatieve ondernemers uit bovengenoemde gebieden.
Rol gemeente	Stimulator/ Facilitator
Planning	2020 e.v.

N.B. Toerisme is een thema binnen de programmaliijn Economie in het raadsprogramma Welvarend Venlo

5.5.4 Welvarend Venlo

Dit programma bestaat uit de volgende drie programmalijnen 'Kennisinfrastructuur en arbeids-markt', 'Economie' en 'Mobiliteit'. De relatie tussen de raadsprogramma 'Welvarende Stad' en 'Circulaire en duurzame hoofdstad', is zeer groot.

Duurzaamheid is zowel in het Economische Actieprogramma (EUP) als binnen Trendsportal een belangrijk thema. De projecten en activiteiten uit het EUP en van Trendsportal die betrekking hebben op het stimuleren van Circulaire economie respectievelijk Duurzame mobiliteit zijn hieronder opgenomen. Onder de -fiches is aangegeven als dit het geval is. Ook is er een activiteit opgenomen die aansluit bij de Agenda Groen & Water.

Economie, kennisinfrastructuur en arbeidsmarkt

Vanuit deze twee programmalijnen is – parallel aan het voorliggende uitvoeringsprogramma - het Economisch Uitvoeringsprogramma (EUP) 2019-2023 opgesteld. Eén van de acht thema's in dit uitvoeringsprogramma is duurzaamheid. Dit is niet verwonderlijk want we staan aan het begin van een mondiale transitie van een lineaire naar een circulaire economie. Bedrijven worden door (inter)nationale wet- en regelgeving gedwongen mee te gaan in deze transitie, maar er het is ook een intrinsieke wens van veel bedrijven. Dat laatste geldt zeker voor veel bedrijven in (de regio) Venlo die concrete businesscases hebben ontwikkeld (zie kader).

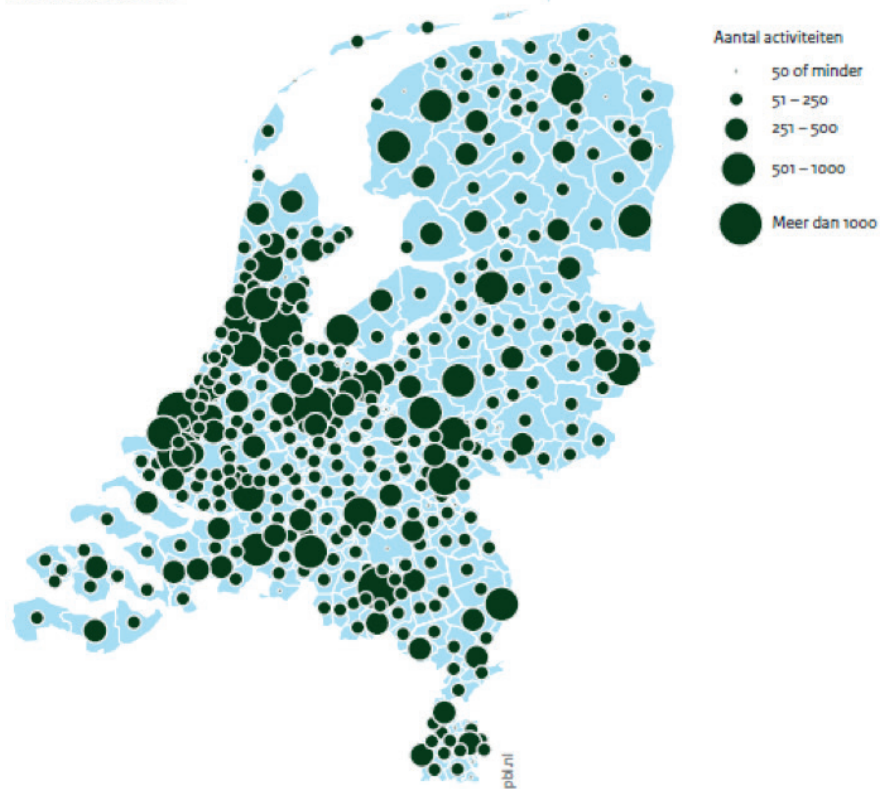

Westdeutsche Zeitung: 'In Venlo ist Grün mehr als eine Farbe'

Een recente studie van PBL toont aan dat Venlo op het gebied van private activiteiten binnen de circulaire economie binnen Limburg, en zelfs nationaal, een vooraanstaande rol vervult.

Activiteiten circulaire economie per gemeente, 2018

Alle transitieagenda's

Bron: PBL

Enkele voorbeelden van bedrijven die bijdragen aan deze positie zijn AMI, Akarton, AGMI, StoneCycling en EKOR. Andere voorbeelden vormen de private investeringen in het Bio Treat Center Venlo, Blue Innovation Center Venlo en Circular Design Group. Ook het georganiseerde bedrijfsleven, zoals Crossroads Limburg, SMART Logistics Centre Venlo, Techno Valley en Ondernemend Venlo hebben circulariteit en duurzaamheid als een van hun speerpunten benoemd.

32. Samenkomst ondernemers en overheid rondom thema's duurzaamheid en circulariteit

Trekker	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en gemeente Venlo
Actie	Organiseren van bijeenkomsten waaronder in 2019 een ontbijtsessie duurzaamheid voor bedrijventerreinen Venlo
Resultaat	Ondernemers van bedrijventerreinen over duurzaamheid en circulariteit informeren, ervaringen uitwisselen, gezamenlijke kansen verkennen
Budget	Geen (RVO betaalt).
Beoogd effect	Duurzaamheid en circulariteit bewustwording en stimuleren
Partners	RVO, Ondernemend Venlo
Rol gemeente	Faciliteren en deels organiseren
Planning	2019 (27 mei 2019 onder voorbehoud)

33. Crossroads Limburg (voorheen Economic Development Board)

Trekker	Crossroads Limburg
Actie	Gebruiken van circulariteit als verbindend thema
Resultaat	Ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden verbinden en vanuit ondernemers met innovatie en circulaire projecten aan de slag laten gaan
Budget	Geen, loopt via programmamanagement Crossroads Limburg
Beoogd effect	Toepassingsbereik circulariteit vergroot
Partners	Ondernemers, onderwijsinstellingen, overheden
Rol gemeente	Faciliteren en beleidsondersteunen (via Crossroads Limburg)
Planning	2019 en verder

34. Visievorming

Trekker	Gemeente
Actie	Duurzaamheid in visietrajecten naar voren brengen (Regionale Investeringsagenda, Regiovisie, Regionaal bedrijventerreinenbeleid e.d.)
Resultaat	Duurzaamheid geborgd in visiedocumenten
Budget	Geen, eigen capaciteit
Beoogd effect	Thema bij langere termijn afwegingskader borgen
Partners	Andere overheden
Rol gemeente	Inbrengen
Planning	2019 en verder

35. Duurzaam Noorderpoort

Trekker	Ondernemend Venlo
Actie	Verduurzamen bedrijventerreinen Noorderpoort en omgeving
Resultaat	Energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit gebiedsgericht toepassen door middel van duurzaamheidsmaatregelen
Budget	€25.000 nieuwe middelen, eenmalig, in te zetten voor co-financiering (eerste inschatting). . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Duurzame bedrijventerreinen gerealiseerd
Partners	Ondernemend Venlo, individuele bedrijven, Stichting Noorderpoort, Fontys
Rol gemeente	Faciliteren en mogelijk stimuleren (publieke ruimte)
Planning	2019 en verder, financiën nog niet aan de orde

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

36. Lodewijk van der Grinten ondernemersprijs

Trekker	Bestuur Lodewijk van der Grinten ondernemersprijs
Actie	Gebruiken / versterken van criterium circulariteit bij selectie binnen toekenning bestaande ondernemersprijs
Resultaat	Belang circulariteit onder de aandacht brengen
Budget	Geen
Beoogd effect	Toepassingsbereik circulariteit vergroot
Partners	Bestuur (LLTB, MKB, Ondernemend Venlo, gemeente)
Rol gemeente	Aanjagen via bestuurszetels
Planning	2019 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

37. Structuuranalyse bedrijfsleven

Trekker	Gemeente
Actie	Inzichtelijk maken van circulaire structuren in het lokale bedrijfsleven
Resultaat	Analyse in branche, keten en/of gebied om netwerken van bedrijfsleven in beeld te hebben, mee te verbinden en waar nodig te versterken
Budget	N.n.b. . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Circulaire stromen duiden en mogelijk optimaliseren
Partners	Individuele bedrijven, brancheverenigingen, Ondernemend Venlo
Rol gemeente	Faciliteren
Planning	2019 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

38. Circulaire gebiedsontwikkeling

Trekker	Projectontwikkelaar
Actie	Stimuleren circulaire gebiedsontwikkeling
Resultaat	Circulariteit in de praktijk gebiedsgericht toepassen
Budget	N.n.b.. . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Gesloten productensysteem creëren
Partners	Projectontwikkelaar, architecten, aannemers, toeleveranciers, kennisinstellingen
Rol gemeente	Faciliteren en stimuleren
Planning	2020 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

Spie groep (Europees multitechnisch dienstverlener):

'Venlo staat niet alleen bekend om haar logistiek, landbouw en voedingsindustrie, maar nu ook als de wereldwijde hoofdstad van oneindige recycleerbaarheid'

39. Energiehub

Trekker	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo
Actie	Opzetten van een regionale energiehub op de tradeports
Resultaat	Bedrijfsleven via een regionale hub aan energie voorzien
Budget	Geen, loopt via Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo. . Voor 2019 geen extra middelen vanuit gemeente Venlo noodzakelijk.
Beoogd effect	Aanbod van en vraag naar energie lokaal voorzien
Partners	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo, individuele bedrijven
Rol gemeente	Faciliteren
Planning	2020 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

40. Duurzame energieopwekking

Trekker	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo
Actie	Stimuleren duurzame energieopwekking binnen Greenport
Resultaat	Duurzame energieopwekking in de praktijk toepassen
Budget	Geen, loopt via Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo . Voor 2019 nog geen extra middelen vanuit gemeente Venlo noodzakelijk.
Beoogd effect	Aan de energietransitie een bijdrage leveren
Partners	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo, glastuinbouwbedrijven, energiecoöperatie, netwerkbeheerder
Rol gemeente	Faciliteren
Planning	2020 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

41. Aanjaagfonds circulaire businesscases

Trekker	Gemeente en Rabobank Venlo e.o.
Actie	Vergroten van bedrijfsinitiatieven op het gebied van circulariteit
Resultaat	Onrendabele elementen van een kansrijke businesscase afdekken
Budget	€50.000 nieuwe middelen, jaarlijks, in te zetten voor co-financiering (eerste inschatting). . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Circulair ondernemen bevorderen
Partners	Rabobank Venlo e.o., private financiers, individuele bedrijven, kennisinstellingen
Rol gemeente	Faciliteren en co-financieren
Planning	2020 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

42. Verduurzaming logistiek

Trekker	Smart Logistics Venlo
Actie	Stimuleren van duurzaamheidstoepassingen in de logistieke sector
Resultaat	Breder toepassing van duurzaamheid, zowel economisch als milieutechnisch
Budget	Geen
Beoogd effect	Duurzame toepassing van brandstoffen, voertuigen en/of infra
Partners	Smart Logistics Venlo, transportmiddelenproducenten, leveranciers, Ondernemend Venlo
Rol gemeente	Stimuleren en faciliteren
Planning	2020 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

43. Voortzetting en/of opschaling C2C Expolab

Trekker	C2C Expolab
Actie	Activiteiten van het C2C Expolab (anders) voorzetten of opschalen
Resultaat	C2C Expolab sterker als expertisecenter wegzetten
Budget	Nader te bepalen vanaf 2020 . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Circulariteit vergroten
Partners	Bedrijven, kennisinstellingen, energiecoöperatie, milieuorganisaties
Rol gemeente	Stimuleren en faciliteren
Planning	2020 en verder

NB. Onderdeel Economisch Uitvoeringprogramma

44. Realisatie Circulair Expertise Centrum

Trekker	Crossroads Limburg
Actie	Afronden haalbaarheidstudie CEC gezamenlijk met de EDB
Resultaat	Een Euregionaal Kenniscentrum op het gebied van Circulaire Economie waar cross-overs gerealiseerd worden tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Het CEC ondersteunt daarbij bedrijven met behulp van andere kennispartners uit de Euregio bij het geven van antwoorden op circulaire vraagstukken.
Budget	€ 100.000 euro mede afhankelijk van co-financiering (Crossroads Limburg, bedrijfsleven en Euregio) . Voor 2019 nog geen extra middelen noodzakelijk.
Beoogd effect	Kennis op het gebied van circulaire Economie wordt Euregionaal ontsloten, Kennisinstellingen/studenten worden bij circulaire vraagstukken actief aan bedrijven gekoppeld. Er ontstaat een éénduidig aanspreekpunt ten aanzien van circulaire vraagstukken voor het bedrijfsleven. Kennispartners in de Euregio worden sterker gepositioneerd en dragen actief bij aan het circulaire imago van de Euregio.
Partners	Crossroads Limburg, Wirtschaftsförderungsgesellschaft Viersen
Rol gemeente	Stimuleren en faciliteren
Planning	2020 en verder

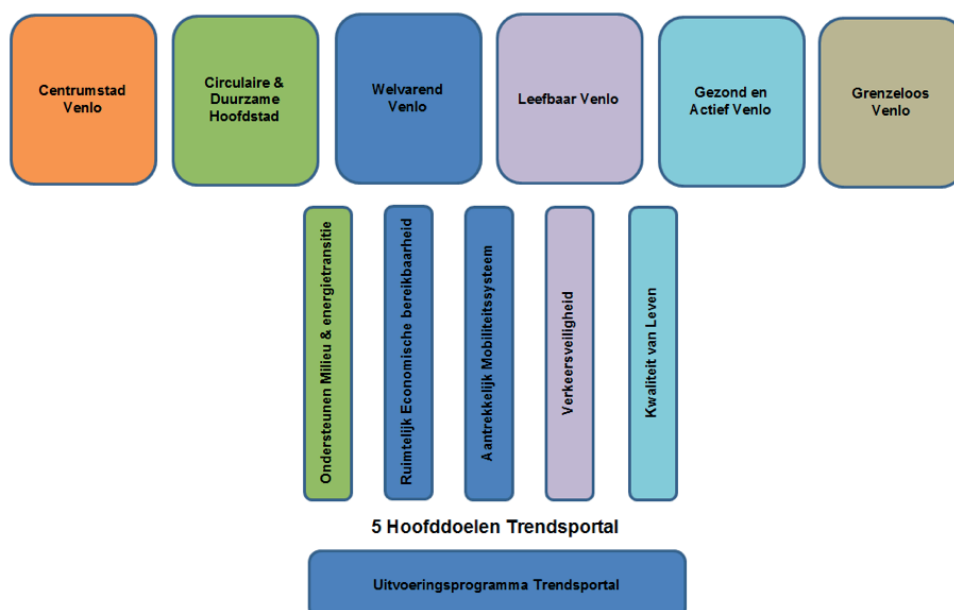
45. ReCreatief Venlo

Trekker	Inwoners Venlo, initiatiefnemers
Actie	Voor Maas-recreatie, Nationaal Park De Maasduinen en Verbindingen maken we optimaal gebruik van de creativiteit van de burger en zijn we uitnodigend en wervend voor initiatieven. Daarvoor maken we gebruik van onze netwerken. We liften mee met investeringen van derden en eenmalige kansen. We zijn een goede partner: we faciliteren én pakken onze rol: initiatief nemen, marketing, netwerken, samenwerken, en waar nodig financieel bijdragen.
Resultaat	Realiseren initiatieven die bijdragen aan de doelstelling
Budget	€ € 7.500 in 2019. Hiervoor zijn middelen gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	<ul style="list-style-type: none"> • We maken aantrekkelijke verbindingen van woonomgeving naar het buitengebied • We versterken en bevorderen de beleving van en aan de Maas • We benutten en vermarkten het Nationaal Park De Maasduinen
Partners	Inwoners, initiatiefnemers
Rol gemeente	faciliteren
Planning	2019 e.v.

N.B. Dit betreft thema ReCreatief Venlo uit Agenda Groen & Water (zie paragraaf 5.4)

Mobiliteit

De in januari 2018 door de raad vastgestelde mobiliteitsvisie Trendsportal is verder uitgewerkt in een aantal doelstellingen, een concept projectenlijst en een afweegkader om deze projecten te kunnen beoordelen op hun bijdrage aan de gestelde doelstellingen (zie RIB 2019-33). Bij deze uitwerking zijn diverse in- en externe stakeholders betrokken uit het Trendsportal netwerk. Een van de belangrijke uitgangspunten van de vastgestelde mobiliteitsvisie is de brede, integrale benadering. Dat blijkt ook uit de vijf hoofddoelen van de mobiliteitsvisie die veel verder gaan dan alleen de traditionele thema's als bereikbaarheid en verkeersveiligheid. De uitvoering van de projecten worden opgenomen in de uitvoeringsprogramma's van de voor dat betreffende project meest relevante raadsprogramma. De activiteiten die aansluiten bij de hoofddoelstelling 'Milieu en Energietransitie' zijn dan ook opgenomen in het voorliggende uitvoeringsprogramma.

Overigens hebben de inspanningen die wij leveren om de strategische infrastructuur op orde te brengen behalve een economische ook een duurzaamheidsdoel. Met de uitbreiding van de bargeterminal en industriehaven en de ontwikkeling van de railterminal op TPN wordt beoogd het vervoer over water en spoor te stimuleren. Deze activiteiten en projecten zijn niet opgenomen in het voorliggende uitvoeringsprogramma.

Dat overigens niet alleen de gemeente Venlo investeert in duurzame infrastructuur (bijvoorbeeld C2C rotonde) en mobiliteit (bijvoorbeeld Elektrische Ups, Mobie etc), maar ook de logistieke sector investeert blijkt wel uit het INTERREG-project 'electric Green Last Mile' (zie kader).

Het INTERREG-project 'electric Green Last Mile' (eGLM) richt zich op zware distributie, in korte trips (rondes van max 150km) in de regio van de Europese logistieke hotspots Venlo (Nederland) en Duisburg (Duitsland). Schoon, stil en milieuvriendelijk transport in real time situaties.

De elektrische trucks en de laadinfrastructuur zijn state-of-the-art. De combinatie van 40 en 44 tons trucks met een zeer groot accupakket en ultra snelladers is nog niet eerder in de praktijk gebracht. Door de gecombineerde vraag van het eGLM partnerschap is het mogelijk zijn voor voertuigfabrikanten en laadinfrastructuur ontwikkelaars om deze technologische innovaties in de praktijk te brengen.

Doormiddel van de combinatie van grote batterijen en ultra snel laden, is het mogelijk om optimaal gebruikt te maken van de capaciteiten van de elektrische vrachtwagens. Dit zal mogelijk worden door middel van strategisch geplande ultra-snelladers en nieuwe slimme logistieke concepten. Mede door het lage geluidsniveau is het mogelijk om de trucks ook in de avond en nacht in te zetten.

Slimme planning van e-trucks gaat bij eGLM hand in hand met een samenwerkingsmodel voor het delen van e-trucks. "Always in motion" zorgt voor een hoog kilometrage. Aangezien een elektrische truck hoge vaste kosten heeft, en lagere operationele kosten, zal een hoog kilometrage ten goede komen aan de business case. eGLM zal daarvoor ook concepten testen voor het delen van capaciteit (e-truck sharing) tussen de eGLM partners.

Michael Braungart
(grondlegger C2C concept):
'Venlo is de onbetwiste
C2C-hotspot van Europa'

46. Deel de Zon

Trekker	Deel de Zon
Actie	Op verschillende plekken in Venlo worden PV installaties gekoppeld aan elektrische deelauto's waarbij de piekbelasting van het net wordt opgevangen door de accu van de auto's en er tevens een deelauto beschikbaar is in de wijk.
Resultaat	Mindere piekbelasting van het stroomnet, beschikbaarheid elektrische deelauto's in de wijk, vergroting sociale cohesie in de wijk.
Budget	€ 16.000,- / jaar. Voor de duur van het project = 3 jaar: 50.000,- Kosten kunnen vermoedelijk lager uitvallen door toezeggingen / bereidheid partners co financiering.
Beoogd effect	<ul style="list-style-type: none"> Realiseren van een transitie van fossiel vervoer naar elektrisch vervoer in bestaande wijken Realiseren van een transitie van fossiele energievoorziening naar duurzame energie-opwekking het oplossen van de disbalans die de eerste twee creëren in de energievoorziening Het realiseren van een overstap van bezit naar gebruik door auto's te delen in een warme kring Het verstevigen van sociale banden via deelauto's in wijken, buurten, steden en landen
Partners	Deel de Zon, Buurauto, Samenstroom, woningbouwcorporaties, individuele burgers, Enexis
Rol gemeente	facilitator
Planning	Start

47. Duurzame mobiliteit in de wijk

Trekker	Gemeente ism wijkbewoners
Actie	Stimuleren duurzame mobiliteit in de wijken, buurten en dorpen van Venlo . Zowel persoonlijke mobiliteit door in te zetten op elektrische deelauto's en het stimuleren van fietsgebruik als oplossingen voor toenemende voertuigbewegingen in wijken agv e-commerce.
Resultaat	Minder (fossiele) auto's in de wijk, buurt of dorp, minder p-plaatsen benodigd (meer groen)
Budget	Nnb (vooralsnog nog geen budget benodigd)
Beoogd effect	prettiger woon- en leefklimaat, verhoging verkeersveiligheid
Partners	Burgers + Deelauto aanbieders + pakketdistributeurs
Rol gemeente	Initiatiefnemer, stimulator en facilitator
Planning	Verkennen mogelijke pilotwijken, buurten of dorpen 1 ^e helft 2019, mogelijke pilots vanaf 2 ^e helft 2019

NB. Onderdeel Trendsportal

48. Duurzame inkoop mobiliteit

Trekker	Gemeente
Actie	Inkoopbeleid gemeente Venlo aanpassen zodat zero-emissie het uitgangspunt wordt bij de inkoop van mobiliteit (zowel eigen voertuigen als diensten zoals doelgroepenvervoer).
Resultaat	Gemeente koopt zero-emissie mobiliteit in
Budget	Aanpassen beleid kost alleen capaciteit (of inhuur indien niet beschikbaar), evt meerkosten zijn nog niet in beeld maar van belang is om hier naar TCO te kijken en maatschappelijke baten.
Beoogd effect	CO2 reductie en voorbeeld rol gemeente
Partners	Afdeling inkoop
Rol gemeente	Initiatiefnemer en regisseur
Planning	Opstellen beleid kan vanaf nu (indien capaciteit beschikbaar)

NB. Onderdeel Trendsportal

49. Uitrol Mobie en SHAREuregio

Trekker	Gemeente
Actie	Ontwikkelen MaaS (Mobility as a service) in Venlo: Inzetten op een deelsysteem van diverse elektrische voertuigen (e-bike, e-cargo bike, e-car) en OV wat gebaseerd is op gecombineerd gebruik van zakelijk en particulier gebruik. Hiertoe willen we de lopende projecten Mobie en SHAREuregio opschalen naar een deelsysteem voor alle gebruikers. Hiermee verduurzamen we niet alleen onze zakelijke kilometers maar kunnen we tevens functioneren als launching customer voor een open deelsysteem van duurzame mobiliteit.
Resultaat	CO2 reductie door inzet duurzaam vervoer Vermindering mobiliteitsarmoede door uitbreiding mobiliteitsaanbod met deelsysteem
Budget	€ 20.000,00 bijdrage gemeente Venlo. Hiervoor zijn middelen gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	<ul style="list-style-type: none"> • Alle zakelijke kilometers van gemeente Venlo worden duurzaam uitgevoerd. • Lancering open deelsysteem duurzame mobiliteit (MaaS) in Venlo (en de regio)
Partners	Gemeente Venlo, regio gemeenten, Euregio
Rol gemeente	Initiatiefnemer, regisseur, stimulator en netwerker
Planning	Mobie: Pilotfase reeds gestart, start (Europese) aanbesteding: okt 2019, verwachte implementatie okt 2020 SHAREuregio: 2019: opstart, uitrol begin 2020

NB. Onderdeel Trendsportal

50. Duurzame stadslogistiek

Trekker	Gemeente
Actie	De toename van verkeersbewegingen als gevolg van logistieke activiteiten (bevoorrading winkels, pakketdistributie, e-commerce, afval ophalen) zorgt voor toenemende overlast (leefbaarheid) in het centrum van Venlo. Er zal in samenwerking met de ondernemers (zowel binnenstad als logistieke partijen) een verkenning van de kansen en mogelijkheden opgestart worden (leren van andere steden), met als uiteindelijke doel om een pilot te starten voor duurzame bevoorrading.
Resultaat	Door de ondernemers gedragen oplossing voor duurzame stadslogistiek
Budget	Aard en omvang pilot is nog niet bekend, . Middelenbeslag voor 2019 € 25.000,00 . Hiervoor zijn middelen gereserveerd binnen de begroting
Beoogd effect	Minder overlast door logistiek verkeer voor bezoekers, bewoners en ondernemers in de binnenstad
Partners	ondernemers binnenstad, logistieke partners, VenloPartners,
Rol gemeente	Initiatiefnemer, stimulator, facilitator
Planning	Verkenning 2019, start mogelijke pilot: 2020?

NB. Onderdeel Trendsportal

Amsterdam school of real estate: 'Het stadskantoor van Venlo is uniek op wereldschaal'

51. Laadinfra e-mobility

Trekker	Gemeente
Actie	Om de transitie naar e-mobility vorm te kunnen geven is er behoefte aan een dekkend netwerk van (slimme) laadinfra voor de verschillende voertuigen. Op strategische locaties zijn er in Venlo op dit moment niet of nauwelijks laadpalen beschikbaar. Aangezien er diverse aanbieders van laadinfra zijn die voor eigen rekening en risico laadpalen plaatsen willen we een kader ontwikkelen voor de verdere uitrol van deze openbare Laadinfra. Daarnaast speelt het concrete initiatief om nabij het stadskantoor een solar mobility hub te realiseren waarbij duurzaam opgewekte energie (zonnepanelen) wordt opgeslagen in accu's om het net te ontlasten en deze gebruikt kan worden om elektrische auto's of fietsen die gestraalt staan in deze solar mobility hub te laden. Hier is subsidie voor beschikbaar vanuit OPZuid en Provincie Limburg.
Resultaat	Ontwikkelkader verdere uitrol laadinfra Solar mobility Hub
Budget	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelkader laadinfra: alleen interne capaciteit (of inhuur indien capaciteit niet beschikbaar) - Solar Mobility Hub: nog co-financiering nodig - Bijdrage vanuit Venlo vanuit uitvoeringsbudget voor 2019 € 15.000,00
Beoogd effect	Faciliteren van de overstap op e-mobility
Partners	Charging point operators, SLE, Provincie Limburg
Rol gemeente	Initiatiefnemer, regisseur, stimulator en netwerker
Planning	Kan ik 2019 opgestart worden, uitrol laadinfra zal zich uitstrekk.pen over de komende jaren.

NB. Onderdeel Trendsportal

5.5.5 Centrumstad Venlo

Dit programma bestaat uit de volgende drie programmalijnen 'Basis sterk houden', 'Verbreden en robuust maken' en 'Verdiepen en onderscheiden'. De volgende activiteit op het snijvlak tussen de raadsprogramma's Welvarend Venlo en Centrumstad Venlo is onderscheiden.

52. Duurzame evenementen

Trekker	Gemeente
Actie	Duurzame evenementen
Resultaat	Evenementen in de gemeente Venlo worden op duurzame wijze georganiseerd.
Budget	Voor 2019 € 5.000 gereserveerd in begroting uitvoeringsprogramma ten behoeve van een vouchersregeling
Beoogd effect	De gemeente Venlo wil de komende jaren organisatoren van evenementen stimuleren om evenementen te verduurzamen. Dit door in te zetten op: <ul style="list-style-type: none"> • Geen gebruik van wegwerpplastics op evenementen. • Beperken van het zwerfafval bij evenementen. • Evenementen op circulaire wijze te organiseren. • Organisatie van evenementen te stimuleren tot bovenstaande maatregelen middels het subsidiebeleid. <p>Door evenementen te verduurzamen, komen inwoners ook in contact met duurzaamheid.</p>
Partners	Evenementen organisaties, horeca en verenigingen.
Rol gemeente	Stimuleren, faciliteren
Planning	2019 e.v.

6. Organisatie, communicatie, budget en monitoring

6.1 Inleiding

In dit afsluitende hoofdstuk gaan we in op de vraag: 'Wat er is er nodig om de beoogde resultaten te behalen? Om antwoord te geven op deze vraag, gaan wij in op de organisatorische, communicatieve en financiële aspecten van het uitvoeringsprogramma. Tot slot wordt in dit hoofdstuk een voorstel gedaan om het programma te monitoren om bij te kunnen sturen en te kunnen vergelijken met andere organisaties.

6.2 Organisatie

6.2.1 Externe samenwerking: thematafels en adviesgroepen

Samen optrekken

Wij gaan dit uitvoeringsprogramma samen met partners uitvoeren. Wij zijn er van overtuigd dat we alleen succesvol kunnen zijn als we samen met ketenpartners, inwoners en bedrijfsleven samenwerken en dat met plezier doen, conform de Venlose aanpak (zie paragraaf 4.3). De maatschappelijk opgave waar wij met z'n allen voor staan is ook te omvangrijk voor een zelfstandige uitvoering door de gemeente. Dat geldt ook voor de wettelijke taken die de gemeente Venlo zijn opgelegd door de hogere overheden. De samenwerking zal vooral, maar niet uitsluitend, plaatsvinden op de gemeenteschaal. Er wordt dan ook primair ingezet op netwerkvorming op gemeentelijk niveau.

Oprichting thematafels

Het vergroten van netwerken krijgt ook een impuls via de op te richten thematafels die de Venlose aanpak kenmerkt (zie paragraaf 4.3). De gemeente Venlo zal een initiërende en stimulerende rol vervullen bij het oprichten van deze thematafels. Bij de inrichting van de tafels zetten we in op een mix van vernieuwers en onorthodoxe denkers met (inter)nationale contacten, expertise, creativiteit en autoriteit. De gemeente Venlo zal als gelijkwaardige partner deel gaan nemen aan de tafels.

Oprichting adviesgroepen

De thematafels moeten nadrukkelijk ook in verbinding met elkaar, de Venlose wijken en enkele centrale thema's, waaronder financiën, staan. Om die reden wordt ondersteunend aan de thematafels door de gemeente Venlo een drietal adviesgroepen opgericht:

1. Organisatie
2. Wijken en sociale structuren⁷
3. Financiën

⁷ Voor de leesbaarheid hebben wij het bij de gebiedsgerichte aanpak over wijken, maar het woord wijken kan worden vervangen door buurten, dorpen, stadsdelen, bedrijventerreinen en buitengebied (zie paragraaf 4.3).

Ad 1) De adviesgroep organisatie vervult een belangrijke rol om de aansluiting van de gemeentelijke organisatie op de thematafels te bevorderen en de thematafels te faciliteren in hun ontwikkeling. In voorbereiding hierop worden medewerkers van de gemeente Venlo nu al geschoold om hun netwerkvaardigheden in zowel techniek als vaardigheid te vergroten.

Ad 2) Het is van belang om dicht in de omgeving met projecten aan de slag te zijn en aandacht te hebben voor wat leeft en kansrijk is in de verschillende wijken. Wijken kunnen van elkaar leren, ervaringen uitwisselen en elkaar suggesties en adviezen geven. De adviesgroep wijken en sociale structuren is een belangrijk platform voor de directe benadering van inwoners en bedrijven en om winst te behalen in onderlinge verbindingen. Concrete advisering om aansluiting te zoeken bij bestaande (sociale)overlegstructuren, actoren (stadsdeelmanagers) en instrumenten (samenlevingsagenda) is daarbij van belang. Ook wordt ingezet op het realiseren van een netwerk in de wijken met ambassadeurs. Juist deze ambassadeurs zijn hard nodig om een grotere beweging op gang te brengen.

Ad 3) De gezamenlijke opgave is omvangrijk en die vraagt om voldoende middelen en mogelijkheden om dit te realiseren. Niet alleen voor de gemeente Venlo, maar ook voor de partners, burgers en bedrijven. Voor de financieringsvraagstukken is een specifiek netwerk ter ondersteuning van de opgave voor Venlo gewenst. Nu al hebben partijen interesse getoond om hierin te participeren. Om die reden is ervoor gekozen om ondersteunend aan de thematafels een adviesgroep Financiën op te richten

Wijk en gebiedsakkoorden

Naast netwerken gaan we actief aan de slag in directe verbinding met wijken, buurten en bedrijventerreinen. De optimale schaal om succesvol te zijn in de transitie is de schaal dicht bij inwoners en bedrijven. In onze Venlose aanpak zou dat ertoe kunnen leiden dat we wijk / gebiedsakkoorden gaan afsluiten waarin alle facetten van het programma vertaald worden naar de lokale schaal en behoefte. Deze wijk / gebiedsakkoorden staan niet op zich zelf, maar worden nadrukkelijk gekoppeld aan de samenlevingsagenda; zowel procesmatig als inhoudelijk. Dat wijk en gebiedsakkoorden leggen we niet op van bovenaf maar bouwen we nadrukkelijk op van onderaf. We gaan voor maximaal draagvlak en eigenaarschap in de uitvoering van het programma.

6.2.2 De interne organisatie: basis op orde

Invoeringsprogramma

Voor de organisatie is essentieel dat we in alle haarvaten van de organisatie denken en doen vanuit circulariteit en duurzaamheid. Circulariteit moet in ons DNA verankerd worden. Dat vereist van alle medewerkers kennis en bewustwording over wat duurzaamheid en circulariteit meer plezier in het dagelijks kan opleveren. Voor de gehele organisatie moet gelden dat duurzaamheid en circulariteit geen kwestie is van moeten, maar van mogen. Het invoeringsprogramma is randvoorwaardelijk om als organisatie daarin echt slagen te kunnen maken. Bovendien zal zonder invoeringsprogramma omgeving ook niet in verbinding met gemeente aan de slag gaan. De omgeving verwacht een betrouwbare partner die weet waar kansen liggen voor circulariteit en duurzaamheid, die dit kan aanjagen, faciliteren en waar nodig ook ontzorgen.

Met de medewerkers goed toegerust in kennis, vaardigheden en focus realiseren we ook slagkracht in de netwerken waar we als medewerkers maar ook als inwoner / vrijwilliger actief zijn. Met instemming van de medewerkers brengen we de netwerken in beeld en benutten we de kansen om betrokkenheid rondom duurzaamheid te versterken.

Realisme en daadkracht

Om succesvol te zijn, zullen wij als organisatie waar moeten maken wat wij beloven, zowel intern als extern. Dat vraagt om daadkracht, maar ook om realisme. Concreet betekent dit dat het uitvoeringplan afgestemd is op de beschikbare organisatorische en financiële capaciteit, waarbij rekening wordt gehouden met een het sterke groeiende gemeentelijke takenpakket als gevolg van de landelijke opgaven vanuit de energietransitie en klimaatadaptatie. Activiteiten worden pas opgestart als er organisatorisch en financieel een solide basis ligt voor het behalen van resultaat. We willen daarmee als gemeente een betrouwbare samenwerkingspartner zijn vanaf de start tot aan het einde van een project of activiteit.

Verbinding met Omgevingswet en andere organisatorische ontwikkelingen

De transitie die vanuit duurzaamheid gevraagd wordt kan alleen slagen als deze ook verbinding maakt met andere organisatorische ontwikkelingen binnen de overheid. Als belangrijk voorbeeld hiervan is de invoering van de Omgevingswet. Het beleidsinhoudelijke doelen van de Omgevingswet kunnen ons helpen bij de transitieopgave. In onze werkwijze sluiten we hierop en zoeken actief kansen in de verbinding.

6.2.3 Dynamisch uitvoeringsprogramma

Jaarschijven

Het voorliggende uitvoeringsprogramma heeft een scope van vier jaar (2019-2022), maar wordt jaarlijks geactualiseerd en bijgesteld. Door gebruik te maken van jaarschijven kan optimaal worden ingespeeld op initiatieven van partners, burgers en ondernemers, maar ook op de ontwikkelingen van buitenaf. Het gaat daarbij om technologische ontwikkelingen, maar nadrukkelijk ook om eventuele verplichtingen die de gemeente Venlo opgelegd krijgt door hogere overheden en die capaciteit en financiële middelen vergen van de gemeente Venlo. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het opstellen van de Regionale Energiestrategie en Transitievisie Warmte (zie paragraaf 4.2)

Bij het opstellen van de jaarschijven zullen de komende jaren zowel de partners als het bestuur worden betrokken, waarbij nadrukkelijk aandacht zal worden geschonken aan de behaalde (tussen)resultaten (terugkijken) en de ontwikkelingen (toekomst).

Jaarschijf 2019

Het eerste jaarschijf is nog opgesteld zonder thematafels en wijkakkoorden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat van de voorgestelde Venlose projecten in dit uitvoeringsprogramma nog een behoorlijk aantal geïnitieerd is door de gemeente. Het is wel nadrukkelijk de bedoeling dat de meeste daarvan in verbinding met, en met betrokkenheid en mede-eigenaarschap van partners worden gerealiseerd.

Een aantal activiteiten in jaarschijf 2019 zijn of worden opgestart door het beleidscluster duurzaamheid, maar zullen na opstartfase overgedragen worden door andere teams binnen de gemeente Venlo. Voor 2019 geldt dit bijvoorbeeld voor de Green Deal Circulaire Inkopen (activiteitenfiche 20) en de Uitvoering van het Plan van Aanpak (activiteitenfiche 21). In 2020 geldt dit voor meer initiatieven. Om de overdracht in 2020 en later in goede banen te leiden zal de interne organisatie hiertoe geoutilleerd worden door een aantal voorstellen uit het Invoeringsprogramma te implementeren (zie subparagraaf 6.2.2).

Jaarschijven 2020-2022

Voorspelbaar is dat door de Venlose aanpak het aantal projecten zal gaan groeien als de partijen in en om Venlo de kansen zien die circulariteit en duurzaamheid biedt. Kansen die dan omgezet worden in nieuwe projecten met mogelijk betrokkenheid of ondersteuning vanuit de gemeente. Dat is wat we willen maar dat moet ook beheersbaar en realiseerbaar zijn. Dat vergt nadrukkelijk ook jaarlijks een afweging waar we als een Venlo een bijdrage in kunnen en willen leveren, in welke vorm en met de juiste afstemming en verbinding. Dat vraagt een structuur waarin algemeen bestuur, dagelijks bestuur en organisatie ook actieve betrokkenheid bij heeft en in staat wordt gesteld op in te adviseren en waar nodig te sturen.

6.3 Communicatie

Aantrekkelijke boodschap

We gaan dit uitvoeringsprogramma samen met onze partners, burgers en ondernemers realiseren. Dat stelt hoge eisen aan communicatie. Hoe krijgen we heel Venlo warm voor samenwerking aan het vergroten van de duurzaamheid? Hiervoor laten we ons graag inspireren op iets dat bij veel Venlonaren nog steeds in het geheugen staat gegrift: het moment dat Venlo ruim 15 jaar geleden gekroond werd tot 'groenste stad van Europa'. Iets dat appelleerde aan een gevoel van trots en waar veel Venlonaren zich graag mee identificeerden.

Hoewel de verkiezing draaide om openbaar groen, was het voor veel mensen veel meer een erkenning van het feit dat deze regio een hoge kwaliteit van leven biedt. En precies daarover gaat ook het verhaal achter dit uitvoeringprogramma. Het Venlose duurzaamheidsverhaal is een positief verhaal. Een verhaal over het goede leven, positieve gezondheid en een aantrekkelijke leefomgeving. En een verhaal dat vooral plezier uitstraalt. Want zeg nu eens eerlijk: wie wil er graag minder energie verbruiken, korter douchen, meer afval scheiden?

Eric Logtens (ECOR): 'Veel Venlonaren realiseren zich niet hoe groot het aanzien van hun stad is als het gaat om Cradle to Cradle'

Strategische uitgangspunten

Hoewel veel taken aan de gemeentelijke overheid toebedeeld worden zullen we meer dan ooit vanuit partnerschap moeten gaan handelen en communiceren. Communicatie is daarmee een wezenlijk onderdeel van onze aanpak. We benaderen communicatie dan ook niet als afzonderlijke activiteit maar verankeren het in onze strategie. Een strategie die per project of initiatief een doorvertaling krijgt. Uitgangspunten hierbij zijn:

- We kiezen een positieve benadering; geen doemscenario's en een overheid die zaken oplegt, maar een positieve boodschap die mensen verleidt, motiveert en mobiliseert;
- We mobiliseren de massa; de opgave halen we niet meer met alleen kleine initiatieven. We zullen fors investeren in diverse (positieve) gedragsveranderingscampagnes. We brengen een beweging op gang vanuit bestaande communities en zetten actief in op het creëren van ambassadeurs, zowel binnen als buiten de ambtelijke organisatie;
- We maken gebruik van data; we weten al veel en wat we niet weten gaan we meten. Zo kunnen we wijken en mensen gericht en effectief op maat benaderen. Daarbij gaat het om kunnen (kennis en handelingsperspectief), willen (motivatie om in beweging te komen) en mogen (faciliteren en dereguleren door de overheid);
- Iedereen moet mee kunnen doen; we maken het klein, begrijpelijk en toepasbaar voor iedereen en informatie wordt voor iedereen online en offline (duurzaamheidsloket) toegankelijk;
- We maken initiatieven zichtbaar; niets zo motiverend om zelf de handschoen op te pakken dan om te zien wat anderen doen (social proof). We investeren daarom fors in de communicatie over projecten en initiatieven.
- Be good and tell it; Waar mogelijk gebruiken we successen ook om Venlo nog beter te positioneren en promoten als gezonde en duurzame regio met een hoge kwaliteit van leven.
- We sluiten aan op de samenlevingsagenda; de duurzaamheidsopgave wordt waar mogelijk integraal onderdeel van de wijkgerichte aanpak

6.4 Budget

6.4.1 Algemene uitgangspunten

Jaarbudgetten

We brengen jaarlijks de noodzakelijke investeringen in relatie tot het uitvoeringsprogramma en de ontwikkelingen in kaart. Via de reguliere P&C cyclus worden de financiële middelen voor het komende jaar begroot en wordt verantwoording afgelegd aan de organisatie en het bestuur.

Programma in verbinding met middelen uit andere programma's

Kern van de financieringsstructuur is dat we zoveel waar mogelijk aansluiten bij de bestaande middelenstructuur van andere programma's en met (beperkt) procesgeld vanuit het eigen programma ondersteuning bieden. We vragen hierbij niet alleen maar leveren ook een bijdrage in een positief resultaat. Dat is altijd organisatorisch maar soms ook financieel doordat investeringen zich terugverdienen op termijn.

Positieve business cases

Daarbij zien we ook kansen in het realiseren van positieve business cases. Niet altijd is dit procesgeld voldoende beschikbaar. Doordat er echter maximaal gestreefd wordt naar positieve business cases, financieren we de procesgelden vanuit deze toekomstige opbrengsten. De risico's van deze constructies zijn nihil, er zijn genoeg marktpartijen die bereid zijn de investeringskosten van verduurzaming voor rekening te nemen en kunnen dit eveneens terughalen uit toekomstige opbrengsten. De markt doet dit echter met een winstmarge. Kortom door met een eigen voorfinancieringsstructuur en uitvoering te werken kunnen we meer voordeel uit verduurzaming behalen waarvan de winst te herinvesteren is in andere maatregelen. Een voorbeeld hiervan vormt de verduurzaming van het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.

Terughoudendheid met subsidies

We kiezen er niet voor om structureel subsidiemiddelen beschikbaar te stellen. Door wel eenmalig stimuleringsmiddelen (zoals vouchers) in te zetten willen we wel een beweging op gang brengen, bijvoorbeeld bij het verduurzamen van evenementen. We zijn ervan overtuigd in onze aanpak dat duurzaamheid zich op termijn terugverdiend met een gezonde business-case. Randvoorwaardelijk daarbij is wel dat de rijksoverheid de juiste financiële kader en prikkels in haar beleid tot uitdrukking brengt.

Inzet cofinanciering ketenpartners

Daar waar mogelijk maken wij gebruik van cofinanciering door ketenpartners die ook een belang hebben bij de investeringen in duurzaamheid en circulariteit. Het gaat daarbij zowel om investeringskosten als om bijdragen in uitvoeringscapaciteit. Per project zijn / worden hiervoor afspraken gemaakt. Een voorbeeld hiervan vormt de routekaart duurzaamheid.

Inzet stimuleringsgelden hogere overheden

Naast eigen financiële middelen en cofinanciering van partners zetten wij ook nadrukkelijk in op het binnenhalen van subsidies en stimuleringsgelden van hogere overheden (provincie, rijk en EU). Behalve kennis van subsidies vergt dit ook (inter) nationale positionering en lobby. De inhoud is en blijft echter leidend en niet de beschikbaarheid van subsidiebronnen.

Onduidelijkheid rijksbijdragen: terughoudendheid risicovolle experimenten

Het rijksbeleid is duidelijk: gemeenten krijgen veel nieuwe taken op gebied van energie, klimaat en circulariteit toegewezen. Het ontbreekt echter nog aan duidelijkheid over de toekenning van financiële middelen aan gemeenten voor uitvoering van deze taken. Vanwege deze onzekerheid wordt (nog) geen voorschot genomen op toekomstige financiële investeringen. Wij nemen dus (nog) niet deel te aan risicovolle experimenten. Zo wordt in Venlo nog niet ingezet op het gasvrije wijken⁸. Venlo sluit via het stedelijk netwerk aan bij de lobby over duidelijkheid over de omvang en hoogte van rijksbijdragen.

⁸ De ontwikkeling van grootschalige warmtenetten leiden bij veel gemeenten tot grote financiële problemen (Rotterdam, Hengelo).

6.4.2 Budget jaarschijf 2019

Onderstaande tabel geeft inzicht in de budgetten per deelprogramma voor jaarschijf 2019 van het uitvoeringsprogramma. Uitgegaan is van bestaande budgetten en procesgeld dat beschikbaar is op het organisatieproduct C2C-sustainability speerpuntsectoren (301242). De dekking in de begroting 2019 is dus geborgd. Opgenomen zijn alle activiteiten die in 2019 conform activiteitenoverzicht zijn of worden opgestart (zie hoofdstuk 5 en bijlage 1).

Sprake is van een solide begroting, waarbij geen voorschot is genomen op nog onzekere financiële 'meevallers':

- Voor het onderdeel elektrisch vervoer (project deel de zon) is wel rekening gehouden met de toegekende subsidiebijdragen maar nog niet met financiële bijdragen van partners omdat hierover nog slechts mondelinge toezeggingen zijn gedaan.
- Ook is nog geen rekening gehouden met (in)verdieneffecten van de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Het is namelijk nog onduidelijk of deze volledig door inzet van interne capaciteit kan worden gerealiseerd of dat uitbesteding aan de marktpartijen noodzakelijk is. Hierover dient eerst een besluit genomen te worden .
- Dit geldt ook voor positieve businesscases. Het is uiteindelijk aan de organisatie en het bestuur om een definitief besluit te nemen om een project met een positieve businesscase tot uitvoering te brengen. Conform uitgangspunt van financieel solide beheer wordt hierover geen verplichting aangegaan zonder dat organisatie en bestuur hierover een positief besluit hebben genomen. Het is wel realistisch om het project in 2019 in het activiteitenoverzicht op te noemen gegeven de gedegen financiële basis die hier onder ligt.

Onderwerp	Gemeentelijke investeringskosten 2019 (dekking voorzien in andere begrotingsposten dan circulair)	Bijdrage procesgeld duurzaamheid binnen begroting 2019	CO financiering (partners, subsidies etc)
Uitgaven tot nu toe¹⁰	41.000,00		
Energietransitie	70.000,00	20.000,00	Co financiering gerealiseerd en verder in onderzoek
Klimaatadaptatie	47.500,00	67.000,00	Co financiering gerealiseerd en verder in onderzoek
Circulairiteit	128.500,00	17.000,00	Co financiering gerealiseerd en verder in onderzoek
Totaal	287.000,00	104.000,00	

Doorkijk naar volgende jaren

Het programma Duurzaamheid en circulair kent een sterk groeiende opgave de komende jaren. Veel is nog afhankelijk van rijksbeleid waar contouren zichtbaar zijn maar nog onvoldoende zekerheden aan te ontlenen zijn. Onzeker is immers bijvoorbeeld de rolverdeling rijk- gemeente , solide technische oplossingen en bijbehorende financiële structuren. In dit uitvoeringsplan is geen voorschot genomen op de toekomst gegeven de onzekerheden. Wel is duidelijk dat de inhoudelijke opgaven fors zijn en dat de organisatorische kosten alsook stimuleringsmiddelen een stevige ontwikkeling zullen gaan doormaken. Nu daar voorschot opnemen is een claim leggen op een financiële ruimte zonder onvoldoende hardheid. In tegenstelling tot andere gemeenten doet Venlo in dit uitvoeringsplan geen meerjaren financiële doorkijk om voornoemde reden maar geeft wel een voorspelling. In de begrotingsproces zullen we voortschrijdend inzicht kunnen geven en ongetwijfeld zullen er gegeven de opgave ook dan nog onzekerheden zijn voor de toekomst. voorspelling is wel gebaseerd op investeringsprojecten rondom energie en warmte bij andere vergelijkbare gemeenten en een onderzoek van Berenschot omtrent uitvoeringskosten energietransitie. .

6.5 Monitoring

Uiteindelijk dient het uitvoeringsplan het resultaat te behalen. Het vaststellen of we het resultaat bereiken en tegen welke kosten kan door middel van monitoren en benchmarken. Er zijn veel verschillende systemen van monitoring waarbinnen indicatoren zijn ontwikkeld.

In kader van de City Deal Circulaire Stad, waar ook de gemeente Venlo aan deel heeft genomen, is in 2016 een werkgroep indicatoren aan de slag gegaan. Deze werkgroep concludeerde eind 2018 dat er op verschillende plekken nog volop wordt gewerkt aan de ontwikkeling van indicatoren ten behoeve van een monitoring systeem. Om die reden heeft de werkgroep ervoor gekozen om niet zelf indicatoren te ontwikkelen, maar samen te brengen wat er al op verschillende niveaus wordt ontwikkeld . Voor de meeste indicatoren is nog niet vastgesteld of en zo ja, hoe en door wie zij gemonitord kunnen en zullen worden (www.circulairestad.nl/indicatoren/).

Op een aantal duurzaamheidsthema's, bijvoorbeeld de energietransitie, is inmiddels op landelijk niveau een set indicatoren beschikbaar. Deze indicatoren zijn afkomstig uit diverse bronnen en zijn openbaar en gebundeld beschikbaar gesteld via meerdere kanalen, zoals 'Waarstaatjegemeente.nl ' 'Klimaatmonitor', Lokale energie etalage' en 'Nationale Energie Atlas'. Deze relatief nieuwe monitors zijn deels nog onder constructie.

Het is wenselijk dat wij als gemeente Venlo bij het monitoren gebruik maakt van standaard indicatoren die ook elders worden gebruikt en waarvan met grote mate van zekerheid verondersteld mag worden dat deze consequent en consistent worden gemonitord op (minimaal) nationaal niveau. Verondersteld wordt dat in 2019/2020 meer duidelijkheid komt over nationale indicatoren op gemeentelijk niveau en het nationale monitoringssysteem. Voorgesteld wordt om in het uitvoeringplan van 2020 een definitieve set van indicatoren op te nemen en monitoringssysteem op te nemen.

Tot die tijd kunnen we aan de slag met nulmetingen per thema. Want los van de landelijke indicatoren en monitoren is het van belang om de vertreksituatie goed in beeld te hebben. Binnen de afzonderlijke projecten en activiteiten vindt het in kaart brengen van de nulmeting vooraf plaats waarmee de vertreksituatie goed in beeld is en meegenomen kan worden in de verklaring / interpretatie van toekomstige landelijke indicatoren / monitoren.

Naast inhoudelijk monitoren op het resultaat, monitoren we ook procesresultaat. Bij de opstart van het programma in 2019 zijn procesdoelen gesteld die we graag willen monitoren of deze bereikt worden binnen de voorgenomen planning. Uiteindelijk draagt dit proces op termijn ook bij aan de inhoudelijke opgaves van de indicatoren van de duurzaamheidsthema's

6.6 Totaal overzicht

Wordt nog toegevoegd Roadmap (schematisch)

Tegenlicht: 'Venlo is veel meer dan alleen een C2C stadskantoor'

Dennis David (Marketingmanager Holland Casino Venlo): 'Ik had helemaal niet zoveel met duurzaamheid. Dat idee kwam van de gemeente Venlo. Nu krijgt Venlo het groenste casino van Europa'

¹¹ Voorbeelden uit 2018: 'Monitor Brede Welvaart 2018' (CBS) en 'Circulaire economie wat we willen weten en kunnen meten?' (CBS/CPB).

¹² www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Energietransitie, www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/, www.lokaalenergieetalage.nl/ en www.nationaleenergieatlas.nl/kaarten

BIJLAGE 1: Activiteitenlijst

Algemeen 1. Duurzaamheidsloket 2. Routekaart duurzaamheid 3. Invoeringsprogramma C2C 4. Stimulering en advisering duurzaamheid externe initiatieven en projecten 5. Nota duurzame ontwikkeling milieuaspecten 6. Meerjarenplan Geluid 7. Benutten bodemkwaliteit	Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente Gemeente	€ € € € € € €	47.500,00 70.000,00 0 (kosten verantwoord onder nr.53) 22.000,00 0 (enkel salarislasten basisformatie) 0 (enkel salarislasten basisformatie) Dekking via bodem en ondergrond budget
Energietransitie 8. Bod RES 1.0 9. Uitvoeringsprogramma RES 1.0 10. Transitievisie Warmte 1.0	Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente e.a.	€	Dekking via provincie 10.000,00 Budget routekaart (2)
Klimaatadaptatie 11. Vaststellen Agenda Groen & Water 12. Opstellen Beleidskaart basisstructuur Agenda Groen & Water 13. Opstellen Uitvoeringsprogramma Groen & Water 14. Venlo Klimaatbestendig 15. Investeren in ruimte voor groen en water in stedelijk gebied 16. Venlose landschap vertelt...Landschapsvisie 17. Venlose landschap vertelt...Stimuleringsregeling landschap	Gemeente e.a. Gemeente Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente e.a.	€ € € €	0 (enkel salarislasten basisformatie) 10.000,00 0 (enkel salarislasten basisformatie) 40.000,00 Dekking regulier uitvoeringsbudget 10.000,00 0 (enkel salarislasten basisformatie, na 2020 formele regeling)
Circulariteit – Gezond en Actief Venlo 18. POP-Machina 19. Jongeren maken de toekomst	Universiteit Leuven e.a. OGVO e.a.		Europese subsidie
Circulariteit – Leefbaar Venlo 20. Green Deal Circulair Inkopen 2.0 21. Onderzoek methodiek restwaarde tbv financieringsconstructies ruimtelijke projecten 22. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 23. Verduurzaming maatschappelijk vastgoed 24. Groen- en waterbeheer aanpassen obv Agenda Groen & Water 25. Materiaalbeleidsplan Afvalstoffen 26. Investeren in kansen voor klimaatadaptatie en erfgoed in de binnenstad 27. Natuurlijk Venlo! Natuurparels 28. Natuurlijk Venlo! We kiezen voor goed functionerende (eu)regionale ecologische verbindingen 29. Pilot "De Groene Straat"	GCCI e.a. C2C ExpoLAB / TNO Gemeente Gemeente Gemeente Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente e.a. Gemeente Gemeente e.a.	€ € €	0 (reeds betaald 1 ^e kwartaal) 5.000 0 (positieve business case) 0 (positieve business case) 0(enkel salarislasten basisformatie voor opstart) Dekking regulier uitvoeringsbudget 0 (enkel salarislasten basisformatie voor opstart) 0 (na 2020) 10.000 Dekking regulier uitvoeringsbudget
Circulariteit – Grenzeloos Venlo 30. Healthy Buildings Network 31. Grenzeloos ondernemen in toerisme	Gemeente e.a. Gemeente e.a.		Subsidie 0 (opstart 2020)
Circulariteit – Welvarend Venlo 32. Samenkomst ondernemers en overheid rondom thema's duurzaamheid en circulariteit 33. Crossroads Limburg 34. Visievorming 35. Duurzaam Noorderpoort 36. Lodewijk van der Grinten Ondernemersprijs 37. Structuuranalyse bedrijfsleven	RVO Crossroads Limburg Gemeente e.a. Ondernemend Venlo Bestuur LvdG OP Gemeente e.a. Private partijen		0 (kosten door derden voldaan) 0 (programma crossroads Limburg) 0 (basisformatie) 0 (2020) 0 (geen) 0 (geen) 0 (geen) 0 (2020)

38. Circulaire gebiedsontwikkeling	Ontwikkelingsbedrijf		0 (geen)
39. Energiehub	GPV		0 (2020)
40. Duurzame energieopwekking	Ontwikkelingsbedrijf		0 (2020)
41. Aanjaagfonds circulaire businesscase	GPV		0 (2020)
42. Verduurzaming Logistiek	Gemeente e.a.		0 (2020)
43. Voortzetting en/of opschaling C2C ExpoLab	Smart LCV	€	7.500,00
	C2C ExpoLab	€	16.000,00
44. Realisatie Circulaire Expertise Centrum	Crossroads Limburg		0 (geen)
45. ReCreatief Venlo	Burgers e.a.		0 (basisformatie)
46. Deel de Zon	Deel de Zon	€	20.000,00
47. Duurzame mobiliteit in de wijk	Gemeente e.a.	€	25.000,00
48. Duurzame inkoop mobiliteit	Gemeente	€	15.000,00
49. Uitrol Mobie en SHAREuregio	Gemeente e.a.		
50. Duurzame stadslogistiek	Gemeente e.a.		
51. Laadinfra e-mobility	Gemeente e.a.		
Circulariteit – Welvarend Venlo			
52. Duurzame evenementen	Gemeente e.a.	€	5,000
OVERIGE Bestedingsdoelen			
53 Algemene kosten uitvoeringsplan (congres invoeringsprogramma start)		€	7,000
54 Actuele ontwikkelingen budget		€	5,000
55 Verduurzamen infocentrum		€	25,000
56 Reeds aangegane verplichting t/m 1^e kwartaal		€	41,000
TOTAAL		€	391,000

